

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
УНІВЕРСИТЕТ МИТНОЇ СПРАВИ ТА ФІНАНСІВ
ФАКУЛЬТЕТ ЕКОНОМІКИ, БІЗНЕСУ ТА МІЖНАРОДНИХ ВІДНОСИН
КАФЕДРА ЕКОНОМІКИ ТА ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ

Кваліфікаційна робота магістра

на тему: «Діагностика фінансово-економічного стану
підприємства (на прикладі ТОВ «Ігрек», м. Дніпро)»

Виконала: магістр II курсу, гр. УП-24-1м
спеціальності 051 «Економіка» —
Герліані Моніка Давидівна —

Керівник: д.пол.н., проф.
Філатов Борис Альбертович

Рецензент: _____

Дніпро – 2026

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
УНІВЕРСИТЕТ МИТНОЇ СПРАВИ ТА ФІНАНСІВ

Факультет ЕКОНОМІКИ, БІЗНЕСУ ТА МІЖНАРОДНИХ ВІДНОСИН

Кафедра ЕКОНОМІКИ ТА ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ

Освітній ступінь магістр

Галузь знань 05 «Соціальні та поведінкові науки»

Спеціальність 051 «Економіка»

ЗАТВЕРДЖУЮ

завідувачка кафедри

_____ А.Л. Бикова

“ _____ ” _____ 2025 р.

ЗАВДАННЯ
НА КВАЛІФІКАЦІЙНУ РОБОТУ МАГІСТРА

Герліані Моніки Давидівни

1. Тема роботи: «Діагностика фінансово-економічного стану підприємства (на прикладі ТОВ «Ігрек», м. Дніпро)», затверджена наказом університету від «10» листопада 2025 р. № 948кс «Про затвердження тем кваліфікаційних робіт студентів 2 курсу освітнього ступеня «магістр» факультету економіки, бізнесу та міжнародних відносин».

Керівник роботи д.пол.н., проф., Філатов Борис Альбертович

2. Строк подання магістром роботи «15» січня 2026 р.

3. Вихідні дані до роботи: нормативно-правові документи, автореферати дисертацій, статті, монографії, підручники, навчальні посібники, матеріали періодичних видань, Інтернет-ресурси за темою дипломної роботи.

4. Зміст розрахунково-пояснювальної записки (перелік питань, які потрібно розробити) 1) Діагностика фінансово-економічного стану підприємства (на прикладі ТОВ «Ігрек», м. Дніпро); 2) Аналіз фінансово-економічного стану ТОВ ВКФ «Ігрек»; 3) Шляхи покращення фінансово-економічного стану підприємства.

5. Перелік графічного матеріалу (з точним зазначенням обов'язкових креслень): табл. 2.1 Аналіз фінансових результатів ТОВ ВКФ «Ігрек» за 2022-2024 рр., тис.грн.; табл. 2.2 Аналіз операційних витрат ТОВ ВКФ «Ігрек» за 2022-2024 рр., тис.грн.; табл. 2.3 PEST-аналіз макросередовища ТОВ ВКФ «Ігрек» у 2024р.; табл. 2.4 Оцінка мікросередовища підприємства ТОВ ВКФ «Ігрек» у 2024р.; табл. 2.5 SWOT-аналіз ТОВ ВКФ «Ігрек» у 2024р.

6. Консультанти розділів роботи

Розділ	Прізвище, ініціали, посада консультанта	Підпис, дата	
		завдання видав	завдання прийняв
Дослідницький (розділ 1) Аналітичний (розділ 2) Проектний (розділ 3)	Філатов Б.А., д.пол.н., проф.		

7. Дата видачі завдання “11” листопада 2025 р. _____

КАЛЕНДАРНИЙ ПЛАН

№ з/п	Назва етапів кваліфікаційної роботи	Термін виконання етапів роботи	Примітка
1	Затвердження теми кваліфікаційної роботи	11.11.2025	виконано
2	Підбір та систематизація науково-літературних джерел	12.11.2025 17.11.2025	виконано
3	Затвердження змісту та написання вступу до кваліфікаційної роботи магістра	18.11.2025 20.11.2025	виконано
4	Написання дослідницького розділу	21.11.2025 30.11.2025	виконано
5	Систематизація матеріалу для підготовки аналітичного розділу кваліфікаційної роботи	01.12.2025 03.12.2025	виконано
6	Підготовка аналітичного розділу роботи	04.12.2025 18.12.2025	виконано
7	Формування проєктних рішень	19.12.2025	виконано
8	Написання проєктного розділу роботи	20.12.2025 30.12.2025	виконано
9	Формування висновків дослідження	05.01.2026	виконано
10	Оформлення роботи відповідно до методичних рекомендацій	11.01.2026	виконано
11	Перевірка на плагіат	12.01.2026	виконано
12	Одержання відгуку наукового керівника	13.01.2026	виконано
13	Одержання рецензії на кваліфікаційну роботу	14.01.2026	виконано
14	Підготовка презентаційних матеріалів	15.01.2026	виконано
15	Подання кваліфікаційної роботи в екзаменаційну комісію	16.01.2026	виконано

Студент

(підпис)

М.Д. Герліані

Керівник роботи

(підпис)

Б.А. Філатов

АНОТАЦІЯ

кваліфікаційної роботи магістра Герліані Моніки Давидівни
на тему: «Діагностика фінансово-економічного стану підприємства (на
прикладі ТОВ «Ігрек», м. Дніпро)»

Кваліфікаційна робота складається із вступу, 3-х розділів, висновків і пропозицій. Робота викладена на 91 сторінці, містить 26 таблиць, 3 рисунки. Список використаних джерел містить 70 найменувань.

Дослідження присвячене комплексному дослідженню фінансово-економічного стану підприємства як важливого елементу системи управління його діяльністю в умовах нестабільного економічного середовища та зростання конкурентного тиску. Актуальність обраної теми зумовлена необхідністю своєчасного виявлення проблем у фінансово-господарській діяльності підприємств та прийняття обґрунтованих управлінських рішень, спрямованих на забезпечення їх фінансової стійкості та довгострокового розвитку.

Здійснено діагностику фінансово-економічного стану підприємства на прикладі ТОВ «Ігрек» (м. Дніпро), а також розробка практичних рекомендацій щодо покращення результатів його фінансово-господарської діяльності. Для досягнення поставленої мети в роботі визначено та вирішено такі завдання: досліджено теоретико-методичні засади фінансово-економічної діагностики підприємства; систематизовано основні підходи та методи аналізу фінансового стану; проаналізовано фінансову звітність підприємства; оцінено рівень ліквідності, платоспроможності, фінансової стійкості, рентабельності та ділової активності; виявлено чинники, що негативно впливають на фінансовий стан підприємства; запропоновано напрями його покращення.

У практичній частині роботи здійснено детальний аналіз фінансово-економічного стану ТОВ «Ігрек» за відповідний період, визначено основні тенденції зміни фінансових показників, встановлено рівень фінансової стабільності підприємства та його здатність своєчасно виконувати зобов'язання. За результатами дослідження виявлено проблемні аспекти діяльності підприємства, зокрема недостатній рівень ліквідності, зниження показників рентабельності та неефективне використання окремих видів ресурсів.

На основі проведеного аналізу розроблено практичні рекомендації щодо покращення фінансово-економічного стану підприємства, які передбачають оптимізацію структури капіталу, підвищення ефективності управління оборотними активами, зниження фінансових ризиків та зростання прибутковості діяльності.

Ключові слова: фінансово-економічний стан, діагностика, фінансовий аналіз, фінансова звітність, ліквідність, платоспроможність, фінансова стійкість, рентабельність, ділова активність, підприємство.

ABSTRACT
of the Master's Qualification Thesis
by Herliani Monika Davydivna
on the topic «Diagnostics of the Financial and Economic Condition of an
Enterprise (a Case Study of Igrek LLC)»

The master's qualification thesis consists of an introduction, three chapters, conclusions, and recommendations. The thesis comprises 91 pages, includes 26 tables and 3 figures. The list of references contains 70 sources.

The research is devoted to a comprehensive study of the financial and economic condition of an enterprise as an important element of the management system in the context of an unstable economic environment and increasing competitive pressure. The relevance of the chosen topic is determined by the need for timely identification of problems in the financial and economic activities of enterprises and the adoption of well-founded managerial decisions aimed at ensuring financial stability and long-term development.

The thesis provides diagnostics of the financial and economic condition of the enterprise using Igrek LLC (Dnipro) as a case study, as well as the development of practical recommendations for improving the results of its financial and economic activities. To achieve this goal, the following objectives were set and accomplished: the theoretical and methodological foundations of financial and economic diagnostics of an enterprise were studied; the main approaches and methods of financial condition analysis were systematized; the financial statements of the enterprise were analyzed; the levels of liquidity, solvency, financial stability, profitability, and business activity were assessed; the factors that negatively affect the financial condition of the enterprise were identified; and directions for its improvement were proposed.

In the practical part of the thesis, a detailed analysis of the financial and economic condition of Igrek LLC for the relevant period was carried out, the main trends in changes of financial indicators were identified, and the level of financial stability of the enterprise as well as its ability to meet obligations in a timely manner were determined. The results of the study revealed problematic aspects of the enterprise's activity, including an insufficient level of liquidity, a decline in profitability indicators, and inefficient use of certain types of resources.

Based on the conducted analysis, practical recommendations aimed at improving the financial and economic condition of the enterprise were developed. These recommendations include optimization of the capital structure, improvement of working capital management efficiency, reduction of financial risks, and increase in profitability. The implementation of the proposed measures will contribute to strengthening the financial stability of the enterprise and ensuring its sustainable development.

Keywords: *financial and economic condition, diagnostics, financial analysis, financial reporting, liquidity, solvency, financial stability, profitability, business activity, enterprise.*

ЗМІСТ

ВСТУП	6
РОЗДІЛ 1 ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ДІАГНОСТИКИ ФІНАНСОВО-ЕКОНОМІЧНОГО СТАНУ ПІДПРИЄМСТВА	9
1.1 Поняття, цілі та завдання діагностики фінансово-економічного стану	9
1.2 Методичні підходи до оцінки фінансового стану підприємства	16
1.3 Зарубіжний досвід діагностики фінансової стійкості підприємств	27
ВИСНОВКИ ДО РОЗДІЛУ 1	36
РОЗДІЛ 2 АНАЛІЗ ФІНАНСОВО-ЕКОНОМІЧНОГО СТАНУ ТОВ ВКФ «ІГРЕК»	38
2.1 Загальна характеристика підприємства	38
2.2 Оцінка майнового стану та структури капіталу підприємства	54
2.3 Оцінка фінансового стану підприємства	59
ВИСНОВКИ ДО РОЗДІЛУ 2	69
РОЗДІЛ 3 ШЛЯХИ ПОКРАЩЕННЯ ФІНАНСОВО-ЕКОНОМІЧНОГО СТАНУ ПІДПРИЄМСТВА	71
3.1 Визначення проблем та резервів підвищення ефективності фінансової діяльності	71
3.2 Розробка рекомендацій щодо покращення фінансової стратегії підприємства	78
3.3 Прогнозування фінансового стану та оцінка ефективності запропонованих заходів	86
ВИСНОВКИ ДО РОЗДІЛУ 3	89
ВИСНОВКИ	90
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	93

ВСТУП

Актуальність теми. Важливою частиною фінансового менеджменту підприємства є діагностика його фінансового стану. Вона забезпечує не лише поточну оцінку, але й дозволяє прогнозувати майбутній розвиток та обґрунтовувати фінансову стратегію, що стосується стратегічної діагностики. В умовах зростаючої динамічності зовнішнього середовища об'єктивний аналіз фінансового стану стає ще більш значущим, але водночас складнішим для прогнозування. Попри значний обсяг наукових досліджень, що стосуються теорії та методів фінансової діагностики, стратегічний підхід до цього питання залишається недостатньо вивченим. Оскільки фінанси є ключовою основою виробничої діяльності підприємства та одним із найважливіших ресурсів, їх оцінка та своєчасне виявлення проблемних аспектів відіграють критичну роль у прогнозуванні діяльності підприємства.

Логічним є формування фінансової стратегії підприємства на основі аналізу та прогнозування його фінансового стану. Цей процес має базуватися на оцінці фінансової стійкості, її прогнозуванні та аналізі зовнішнього середовища. Тому актуальним є розробка методичного підходу до діагностики фінансового стану підприємства з урахуванням стратегічних аспектів. Таким чином, детальне дослідження процесу фінансової діагностики та шляхів забезпечення фінансової стійкості підприємства є важливим напрямом як наукової, так і практичної діяльності.

Діагностика фінансового стану підприємства досліджувалась у працях багатьох вітчизняних і зарубіжних вчених. Основою вивчення у вітчизняній сфері став логіко-дедуктивний підхід, детальніше про який описано в роботах таких авторів як: М. Білик, І. Бланк, О. Волков, А. Чупіс, М. Федотов, Н. Родіонов. Емпірично-індуктивний підхід, який досліджується в роботах О. Терещенка, О. Островської, Л. Костирко, І. Зятковського, А. Турила, дає змогу отримати більш ширшу інформацію по фінансовому стану, за рахунок використання дискримінантного аналізу. Незважаючи на прогресивність

даного підходу, процес його інтеграції в вітчизняні практики стоїть на місці.

4 Зазначене обумовило вибір теми, постановку мети та завдань магістерської кваліфікаційної роботи.

Мета роботи полягає в узагальненні теоретичних основ діагностики фінансового стану підприємства та заходів щодо його покращення та забезпечення стійкості.

Визначена мета передбачає вирішення наступних завдань:

- дослідити поняття діагностика фінансового стану підприємства;
- проаналізувати механізм забезпечення стійкого фінансового стану підприємства;
- визначити методичні засади діагностики фінансового стану підприємства;
- охарактеризувати нормативно-правове забезпечення відносин у сфері управління фінансовим станом підприємства;
- провести організаційно-управлінський аналіз ТОВ ВКФ «Ігрек»;
- здійснити діагностику економічного стану підприємства; – діагностувати фінансовий стан ТОВ ВКФ «Ігрек»;
- розглянути організаційно-методичні засади удосконалення механізму діагностики фінансового стану підприємства;
- запропонувати шляхи підвищення фінансової стійкості ТОВ ВКФ «Ігрек»;
- оцінити ефективність запропонованих заходів.

Об'єктом дослідження є процес діагностики і забезпечення стійкого фінансового стану ТОВ ВКФ «Ігрек».

Предметом дослідження є теоретичні, методичні та прикладні аспекти механізму управління фінансовим станом ТОВ ВКФ «Ігрек».

Методи дослідження. Теоретико-методичною основою магістерської кваліфікаційної роботи є системно-структурний підхід, який розглядає управління фінансовим станом підприємства як цілісну та структуровану систему. Для вирішення завдань, визначених у дослідженні,

використовувалися основні наукові методи, зокрема методи абстракції, аналізу, синтезу та індукції. Також застосовувалися такі методи: монографічний метод – для аналізу літературних джерел і нормативно-правових документів; метод теоретичного узагальнення, порівняння та аналогії – для виявлення особливостей і закономірностей; балансовий метод та метод аналізу – для вивчення тенденцій діяльності підприємства; метод синтезу – для формулювання висновків щодо фінансового стану підприємства.

Інформаційною базою дослідження виступили наукові фахові, навчальні та методичні публікації провідних вітчизняних та зарубіжних вчених, чинне законодавство України, статистичні дані, дані фінансової та управлінської звітності досліджуваного підприємства.

Наукова новизна одержаних результатів дослідження полягає у розвитку теоретико-методичних положень управління фінансовим станом підприємства в цілому та процесу проведення діагностики фінансового стану підприємства зокрема для забезпечення стійкої фінансової стабільності суб'єкта господарювання. Це знайшло своє втілення в наступному: – удосконалено систему управління фінансовим станом підприємства в частині діагностичних показників шляхом адаптації існуючих методик інтегральної оцінки та індивідуалізації вагових коефіцієнтів, що надає змогу підвищити якість та достовірність діагностичного висновку з урахуванням специфіки діяльності суб'єкта господарювання.

Практичне значення одержаних результатів полягає у обґрунтуванні напрямів удосконалення механізму забезпечення стійкого фінансового стану ТОВ ВКФ «Ігрек». Розроблені рекомендації можуть бути використані як у діяльності ТОВ ВКФ «Ігрек», так і інших суб'єктів господарювання.

Структура та обсяг магістерської кваліфікаційної роботи. Магістерська кваліфікаційна робота складається зі вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних літературних джерел, додатків. Основний зміст роботи викладено на 91 сторінці друкованого тексту. Робота містить 26 таблиць та 3 рисунки. Список використаних джерел налічує 70 найменувань.

РОЗДІЛ 1

ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ДІАГНОСТИКИ ФІНАНСОВО-ЕКОНОМІЧНОГО СТАНУ ПІДПРИЄМСТВА

1.1 Поняття, цілі та завдання діагностики фінансово-економічного стану

Діагностика фінансового стану підприємства є невід'ємною частиною системи управління, оскільки вона дозволяє не лише здійснювати оцінку фінансових показників, а й застосовувати комплекс аналітичних заходів, орієнтованих на оцінку ефективності діяльності. Основу цього процесу складають сучасні методики фінансового аналізу, які забезпечують якісне збирання та обробку інформації, необхідної для ухвалення обґрунтованих управлінських рішень.

Поняття «діагностика» має грецьке походження і в перекладі означає виявлення стану об'єкта на основі певних ознак – як прямих, так і непрямих. Такий підхід передбачає глибокий аналіз ситуації з метою виявлення причин існуючих проблем шляхом застосування визначених методів і принципів дослідження.

Основне завдання діагностики – це оцінка ключових фінансових характеристик підприємства, таких як рентабельність, ліквідність, оборотність активів, фінансова стійкість тощо. Саме ці показники формують базу для прийняття стратегічних рішень, що мають на меті забезпечення стабільного та довгострокового розвитку підприємства.

Для проведення якісної діагностики використовують сучасні аналітичні інструменти: розрахунок фінансових коефіцієнтів, аналіз прибутковості, оцінку фінансових ризиків та рівня інвестиційної привабливості. Застосування таких підходів дозволяє отримати повну картину фінансового стану суб'єкта господарювання та сформулювати ефективну стратегію його функціонування.

Перед тим як розглянути теоретичні та практичні засади аналізу

фінансового стану підприємства, доцільно чітко окреслити зміст основних понять — «фінансовий стан» і «діагностика».

Фінансовий стан підприємства визначається як співвідношення між обсягами наявних фінансових ресурсів і рівнем їх використання для забезпечення безперервної господарської діяльності. У науковій літературі подаються різні підходи до трактування цього поняття, що узагальнено у табл. 1.1.

Таблиця 1.1

Дефініції терміну «фінансовий стан підприємства»

Автор	Визначення
Цал-Цалко Ю.С. [72]	Фінансовий стан підприємства відображає на певний момент рівень ефективності використання ресурсів у господарській діяльності, або, кажучи точніше, ефективність функціонування механізмів економічної системи.
Островська О.А. [42, с. 53]	Комплексне економічне поняття, яке є результатом взаємодії всіх елементів системи фінансово-економічних відносин підприємства; визначається різноманітними виробничогосподарськими факторами; характеризується системою показників, які відображають формування, наявність, розміщення і виконання фінансових ресурсів підприємства та визначають фінансову конкурентоспроможність підприємства на ринку.
Жидак О.Р. [20]	Економічна категорія, що визначає реальну (на фіксований момент часу) та потенційну фінансову спроможність підприємства забезпечити достатній рівень фінансування фінансово-господарської діяльності, певний рівень саморозвитку підприємства та спроможність погашення зобов'язань перед відповідними суб'єктами господарювання.
Поддєрьогін А.М. [49]	Фінансовий стан підприємства – це комплексне поняття, яке є результатом взаємодії всіх елементів системи фінансових відносин підприємства, визначається сукупністю виробничогосподарських факторів і характеризується системою показників, що відображають наявність, розміщення і використання фінансових ресурсів.
Базилінська О.Я. [1]	Показник його фінансової конкурентоспроможності, тобто кредитоспроможності, платоспроможності, виконання зобов'язань перед державою та іншими підприємствами.
Дем'яненко М.Я. [12]	Складна економічна категорія, яка характеризує діяльність підприємства у певному періоді та у динаміці, відображає ступінь забезпеченості підприємства фінансовими ресурсами, раціональність їх розміщення, забезпеченість власними оборотними коштами для своєчасного проведення розрахунків за зобов'язаннями та здійснення ефективної господарської діяльності у майбутньому.

Джерело: складено автором на основі [1, 12, 20, 42, 49, 72]

Аналізуючи зміст поняття фінансового стану підприємства (табл. 1.1), слід звернути увагу на позицію А. М. Поддєрьогіна, який акцентує на тому, що фінансовий стан відображає як виробничу, так і фінансову діяльність підприємства. На його думку, оцінювання цього стану має ґрунтуватися на системі взаємопов'язаних показників, що комплексно характеризують діяльність суб'єкта господарювання.

Для отримання об'єктивної оцінки фінансового стану необхідне застосування широкого спектра аналітичних коефіцієнтів та індикаторів, які дають змогу детально відобразити реальний економічний стан підприємства. Саме діагностика виступає як ефективний інструмент, що дозволяє не лише оцінити поточну ситуацію, а й спрогнозувати фінансові перспективи підприємства.

Огляд наукових джерел свідчить про різноманітність підходів до трактування терміна «діагностика». Попри розбіжності у формулюваннях, більшість науковців погоджуються з тим, що діагностика є процесом визначення стану досліджуваного об'єкта. Цей процес охоплює як ретроспективний аналіз, так і прогнозування майбутніх змін, що відображено у табл. 1.2.

Аналізуючи зміст поняття діагностики фінансового стану підприємства (табл. 1.2), варто звернути увагу на позицію Н. Г. Міценко, який трактує діагностику як реалізацію комплексу дослідницьких заходів, спрямованих на виявлення проблемних аспектів діяльності підприємства та оцінку його потенціалу для досягнення стратегічних і тактичних цілей.

На нашу думку, діагностика передусім є процесом оцінювання стану об'єкта на основі методології економічного аналізу, сучасних концепцій та підходів. Її головне завдання — виявлення слабких місць у функціонуванні підприємства та пошук внутрішніх резервів для стабілізації ситуації і подальшого зростання.

Варто зазначити, що фінансова діагностика виступає як метод дослідження фінансового механізму підприємства, а також процесів

формування та використання фінансових ресурсів у рамках операційної та інвестиційної діяльності. Тільки за умов проведення глибокого фінансового аналізу та всебічної оцінки фінансового стану можуть бути ухвалені обґрунтовані й раціональні управлінські рішення.

Таблиця 1.2

Дефініції терміну «діагностика фінансового стану підприємства»

Автор	Визначення
Сметанюк О.А. [61]	Діагностика фінансового стану підприємства – ідентифікація стану об'єкта через реалізацію комплексу дослідницьких процедур, направлених на виявлення домінантних факторів такого стану, симптомів та причин виникнення проблеми або можливих ускладнень, оцінку можливостей підприємства реалізувати стратегічні і тактичні цілі, підготовку необхідної інформаційної бази для прийняття рішення.
Приймак С.В. [51]	Фінансова діагностика – це процес ідентифікації якості фінансового стану підприємства та визначення чинників, які впливають на його фінансові параметри.
Бень Т.Г. [3]	Діагностика – визначення стану об'єкта, предмета, явища або процесу управління через реалізацію комплексу процедур, визначення слабких ланок та «вузьких місць».
Швиданенко Г.О. [58]	Діагностика – етап управлінського процесу, що дозволяє на ранній стадії виявляти порушення пропорцій у фазах циклу кругообігу капіталу на підприємстві і встановлювати причини, що їх викликали.
Миценко Н.Г., Сорока У.П. [38]	Діагностика фінансового стану – це багатоступінчаста оцінка результатів діяльності підприємства на основі системи економічних показників, взаємозалежних і доповнюючих один одного.

Джерело: складено автором на основі [3, 38, 51, 61, 58]

Фінансовий аналіз є процесом оцінювання як поточного, так і минулого фінансового становища підприємства, з метою прогнозування його майбутнього функціонування в ринкових умовах [64]. Його ключова роль у діагностиці полягає у забезпеченні системного, цілісного та безперервного аналізу фінансової інформації, що дозволяє визначити рівень конкурентоспроможності, фінансової стійкості та економічного потенціалу суб'єкта господарювання.

Фінансова діагностика неможлива без якісного аналізу фінансових даних, адже саме на їх основі виявляються резерви ефективного використання ресурсів, а також формуються заходи з оптимізації фінансової структури

підприємства.

Далі розглянемо класифікацію основних методів фінансового аналізу (рис. 1.1).

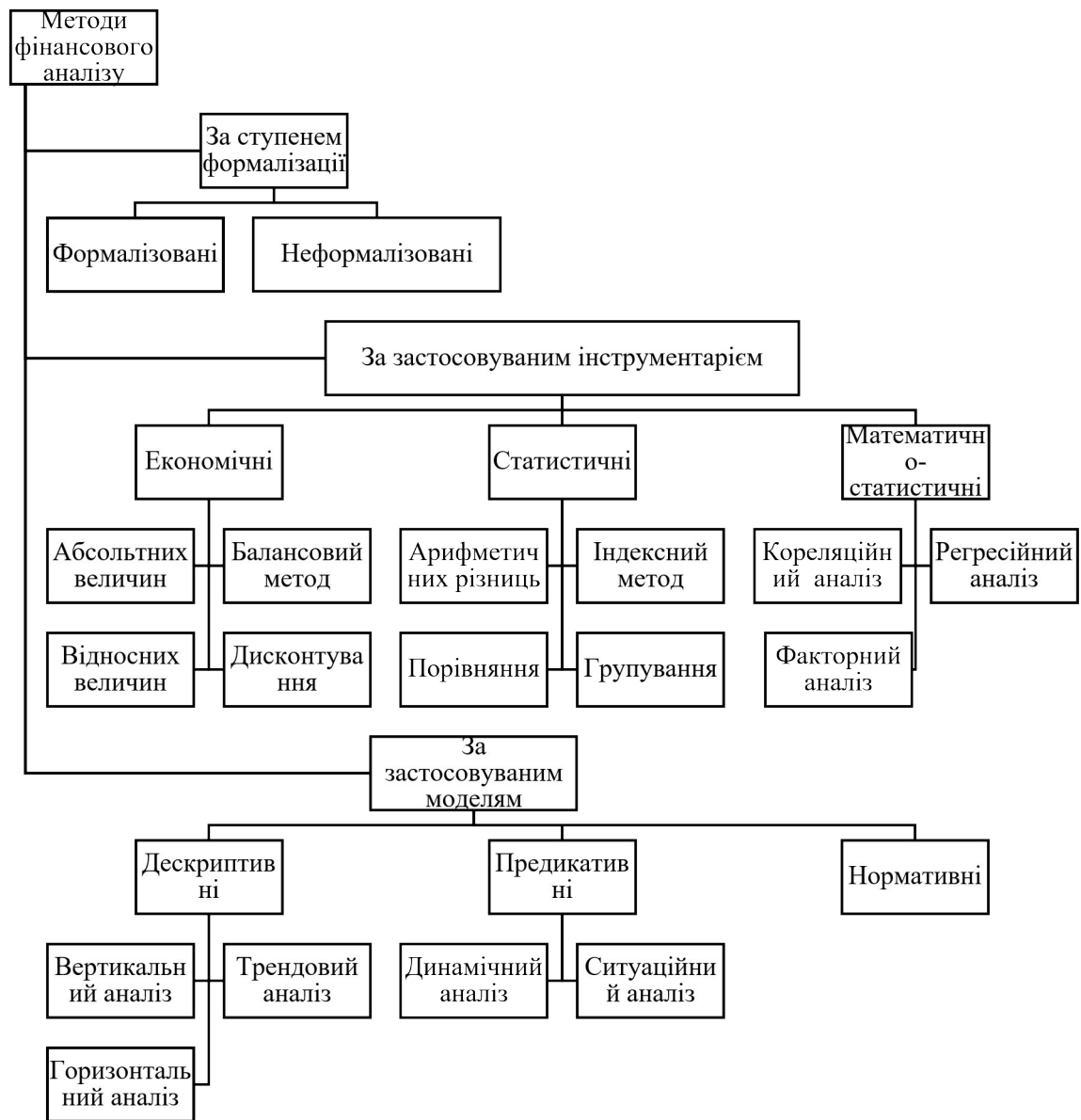

Рисунок 1.1 - Методи фінансового аналізу

Джерело: складено автором на основі [33]

Методи фінансового аналізу включають аналіз абсолютних і відносних показників, методи порівняння, обробки динамічних рядів, балансування, групування тощо. Вони дозволяють здійснювати глибоку оцінку фінансового стану підприємства, визначати його сильні та слабкі сторони, а також формувати пропозиції щодо покращення результатів діяльності та підвищення фінансової стійкості.

Отже, фінансовий аналіз є невід'ємною складовою частиною діагностики, слугуючи базою для ухвалення стратегічних управлінських рішень та розробки планів майбутнього розвитку підприємства.

Аналізуючи зміст поняття діагностики фінансового стану підприємства (табл. 1.2), варто звернути увагу на позицію Н. Г. Міценко, який трактує діагностику як реалізацію комплексу дослідницьких заходів, спрямованих на виявлення проблемних аспектів діяльності підприємства та оцінку його потенціалу для досягнення стратегічних і тактичних цілей.

На нашу думку, діагностика передусім є процесом оцінювання стану об'єкта на основі методології економічного аналізу, сучасних концепцій та підходів. Її головне завдання — виявлення слабких місць у функціонуванні підприємства та пошук внутрішніх резервів для стабілізації ситуації і подальшого зростання.

Варто зазначити, що фінансова діагностика виступає як метод дослідження фінансового механізму підприємства, а також процесів формування та використання фінансових ресурсів у рамках операційної та інвестиційної діяльності. Тільки за умов проведення глибокого фінансового аналізу та всебічної оцінки фінансового стану можуть бути ухвалені обґрунтовані й раціональні управлінські рішення.

Фінансовий аналіз є процесом оцінювання як поточного, так і минулого фінансового становища підприємства, з метою прогнозування його майбутнього функціонування в ринкових умовах [64]. Його ключова роль у діагностиці полягає у забезпеченні системного, цілісного та безперервного аналізу фінансової інформації, що дозволяє визначити рівень конкурентоспроможності, фінансової стійкості та економічного потенціалу суб'єкта господарювання.

Фінансова діагностика неможлива без якісного аналізу фінансових даних, адже саме на їх основі виявляються резерви ефективного використання ресурсів, а також формуються заходи з оптимізації фінансової структури підприємства.

Методи фінансового аналізу включають аналіз абсолютних і відносних показників, методи порівняння, обробки динамічних рядів, балансування, групування тощо. Вони дозволяють здійснювати глибоку оцінку фінансового стану підприємства, визначати його сильні та слабкі сторони, а також формувати пропозиції щодо покращення результатів діяльності та підвищення фінансової стійкості.

Отже, фінансовий аналіз є невід'ємною складовою частиною діагностики, слугуючи базою для ухвалення стратегічних управлінських рішень та розробки планів майбутнього розвитку підприємства.

У процесі проведення діагностики фінансового стану підприємства використовуються основні методи фінансового аналізу, серед яких:

- Горизонтальний аналіз (аналіз тенденцій) — полягає у порівнянні фінансових показників підприємства за кілька звітних періодів у динаміці, як у абсолютному, так і у відносному вираженні, що дозволяє виявити напрямки та темпи змін;
- Вертикальний аналіз (структурний) — базується на визначенні частки кожного окремого показника у загальному підсумку (наприклад, у структурі активів або доходів), що дозволяє оцінити внутрішню структуру фінансових звітів;
- Факторний аналіз — передбачає дослідження впливу окремих факторів (внутрішніх елементів фінансово-господарської діяльності) на зміну основних результативних показників, таких як прибуток, рентабельність, оборотність тощо;
- Порівняльний аналіз — здійснюється шляхом зіставлення фактичних показників підприємства з аналогічними середньогалузовими нормативами, середніми значеннями по ринку або з показниками провідних конкурентів;
- Спеціалізовані методи аналізу, зокрема: прогнозування грошових потоків, аналіз руху фінансових фондів, оцінка динаміки валового прибутку, аналіз беззбитковості (break-even analysis) та інші.

Загалом результати проведеної діагностики підтверджують, що фінансовий стан підприємства є багатогранною характеристикою, яка охоплює рівень, структуру та ефективність використання фінансових ресурсів. Саме фінансовий стан визначає платоспроможність, стабільність і адаптивність підприємства до змін у зовнішньому середовищі.

Його формування зумовлюється дією різних факторів, що поділяються на внутрішні (організаційна структура, система управління, ефективність господарської діяльності) та зовнішні (економічне середовище, податкове регулювання, конкуренція тощо).

На основі рівня фінансової стійкості можна виділити різні типи фінансового стану підприємства — від стабільного до кризового, що дозволяє обрати відповідну стратегію управління та розвитку.

1.2 Методичні підходи до оцінки фінансового стану підприємства

Фінансовий стан підприємства є однією з ключових характеристик його виробничо-фінансової діяльності. У сучасній економічній літературі надається багато варіантів визначення цього поняття. Стійкість і стабільність фінансового стану підприємства безпосередньо залежать від результативності його виробничої, комерційної та фінансової діяльності. Якщо поставлені цілі у цих сферах досягаються, це позитивно впливає на загальні результати фінансово-господарської діяльності суб'єкта господарювання.

Діагностика фінансового стану відіграє важливу роль як основа для формування ефективної фінансової політики. Вона дозволяє виявляти слабкі місця в роботі підприємства, а також сприяє ухваленню обґрунтованих управлінських рішень, спрямованих на підвищення ефективності використання фінансових ресурсів.

Завдяки проведенню фінансової діагностики стає можливим:

- виявлення внутрішніх резервів покращення фінансового стану;

- об'єктивна оцінка ефективності використання всіх видів фінансових ресурсів;
- своєчасне прийняття заходів, спрямованих на підвищення платоспроможності, ліквідності та фінансової стійкості підприємства;
- забезпечення оптимального виробничого та соціального розвитку колективу завдяки ефективному використанню виявлених резервів;
- розробка плану фінансового оздоровлення підприємства [32].

Постійний аналіз фінансового стану, рівня ліквідності, платоспроможності та фінансової стійкості є вкрай необхідним, оскільки фінансові результати та прибутковість підприємства значною мірою залежать від його здатності виконувати зобов'язання. Крім того, фінансовий стан є важливим критерієм для банківських установ при прийнятті рішень щодо режиму кредитування підприємства та визначення процентних ставок за кредитами.

Фінансовий стан підприємства формується під впливом результатів його виробничої, комерційної та фінансово-господарської діяльності. Відтак, усі ці напрями діяльності мають суттєвий вплив на загальну фінансову стабільність і стійкість підприємства.

Насамперед, позитивний вплив на фінансовий стан справляє стабільне виробництво та реалізація продукції високої якості, що сприяє підвищенню прибутковості та платоспроможності суб'єкта господарювання.

Місце діагностики фінансового стану в системі управління підприємством представлено на рис. 1.2.

Фінансова діяльність підприємства повинна бути орієнтована на забезпечення стабільного надходження та ефективного використання фінансових ресурсів, підтримання оптимального співвідношення між власним і залученим капіталом, а також досягнення фінансової стійкості задля ефективного функціонування підприємства. Саме це обумовлює необхідність регулярної оцінки фінансового стану, яка має суттєве значення для підтримки належного рівня економічної безпеки підприємства.

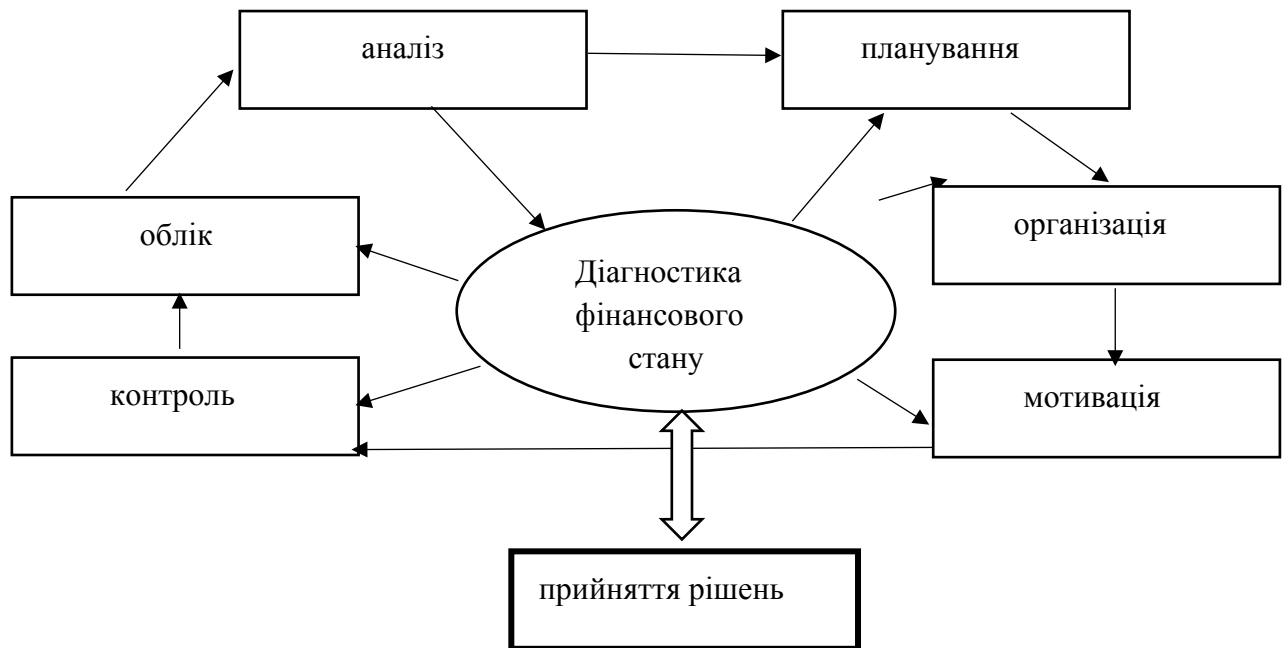

Рисунок 1.2 - Діагностика фінансового стану в системі управління підприємством [59]

Рациональне управління фінансовим станом передбачає постійне, системне та всебічне його оцінювання з використанням різноманітних методів, прийомів та інструментів аналізу. Для забезпечення ефективності такого управління діагностика фінансового стану повинна здійснюватися поетапно:

1. Перебудова механізму управління підприємством з урахуванням принципів фінансової прозорості. Зокрема, для великих підприємств або холдингів доцільним є впровадження системи бюджетного управління.
2. Формування відповідної організаційної структури управління, з поділом підприємства на бізнес-одиниці, що дозволить ефективніше контролювати фінансові потоки та результати діяльності.

Організація ефективної роботи фінансової служби, яка повинна мати доступ до даних з усіх напрямів діяльності підприємства: по об'єктах фінансового управління; по управлінських процесах (планування, аналіз, прогнозування); по фінансових потоках.

За потреби слід забезпечити фінансову службу методичним інструментарієм сучасного фінансового управління та підготовкою персоналу

для роботи в нових умовах.

3. Розробка стандартів управлінського обліку для всього підприємства та окремих його підрозділів: визначення форм звітності, термінів подання, структури інформаційних потоків і документообігу. Особливу увагу слід приділити узгодженню управлінського та бухгалтерського обліку, оскільки саме бухгалтерія є основним джерелом достовірної фінансової інформації. Мета цього етапу — забезпечити оперативне надходження та обробку актуальних фінансових даних.

4. Автоматизація управлінських процесів за допомогою сучасних інформаційних технологій та спеціалізованого програмного забезпечення з метою підвищення точності та швидкості обробки інформації.

У цьому контексті фінансова діагностика виступає як ключовий інструмент збирання, обробки, трансформації та подальшої передачі фінансової інформації, необхідної для прийняття тактичних і стратегічних управлінських рішень. Для реалізації зазначених завдань доцільно провести класифікацію видів фінансової діагностики, що представлена на рис. 1.3.

Метою експрес-діагностики є своєчасне виявлення ознак кризового розвитку підприємства та забезпечення швидкої реакції на зміни ринкового середовища. Така діагностика орієнтована на оперативне прийняття управлінських рішень у відповідь на виявлені проблеми. Водночас відповіді на глибші питання — чому виникла криза, які можуть бути її наслідки та які антикризові заходи слід застосувати — надає система фундаментальної діагностики, яка базується на застосуванні методів факторного аналізу та фінансового прогнозування [55].

Основні завдання фундаментальної діагностики включають:

- уточнення та поглиблення результатів оцінки кризових тенденцій, які були попередньо встановлені в ході експрес-діагностики;
- підтвердження первинної оцінки масштабів фінансової кризи на підприємстві;
- прогнозування розвитку окремих факторів, що спричиняють

загрозу банкрутства, а також оцінка можливих негативних наслідків;

- визначення потенціалу підприємства щодо нейтралізації загрози фінансової нестабільності за рахунок власних ресурсів [55].

Рисунок 1.3 - Класифікація діагностики фінансового стану підприємства [55]

Процес фундаментальної діагностики включає такі етапи:

1. Ідентифікація основних факторів, що спричиняють розвиток кризового фінансового стану підприємства;
2. Проведення глибокого комплексного аналізу із застосуванням спеціалізованих методів оцінки впливу окремих чинників;
3. Прогнозування подальшого розвитку кризової ситуації під впливом визначених факторів;
4. Оцінка здатності підприємства до подолання фінансової кризи за рахунок внутрішнього фінансового потенціалу;
5. Фінальне визначення масштабів фінансової нестабільності

підприємства [55].

Водночас встановлення поточного стану підприємства та виявлення проблем є лише частиною ефективної діагностики. Не менш важливо — розробити практичні рекомендації, які не тільки аналізують минулу діяльність, а й дозволяють уникати подібних проблем у майбутньому.

У цьому контексті ефективна фінансова діагностика повинна бути комплексною та охоплювати всі часові горизонти: аналіз минулого (ретроспекція), оцінку поточного стану та прогнозування майбутнього (проспекція). Такий підхід створює підґрунтя для прийняття обґрунтованих та дієвих управлінських рішень.

Ретроспективна діагностика спрямована на аналіз фінансових результатів минулих періодів, перевірку досягнення поставлених цілей, а також оцінку виконання фінансових планів. Вона дозволяє здійснити об'єктивну оцінку ефективності управлінських рішень, зокрема у сфері фінансів.

Поточна діагностика фінансового стану зосереджується на виявленні актуальних тенденцій розвитку підприємства та ступеня реалізації його поточних і тактичних цілей. Прогностична діагностика, у свою чергу, покликана оцінити здатність підприємства досягати стратегічних завдань і формувати перспективи свого розвитку в умовах змінного зовнішнього середовища.

У межах діагностики фінансового стану важливе значення має оцінка окремих елементів системи, яка полягає у своєчасному виявленні ознак ускладнень або ризику їх виникнення у таких сферах, як: фінансові відносини підприємства; окремі виробничо-господарські фактори; структура фінансових ресурсів тощо [55].

Згідно з підходами І. М. Клімович та К. А. Татієвської, діагностику фінансового стану можна також класифікувати за суб'єктами проведення:

Зовнішня діагностика здійснюється партнерами, інвесторами, банками чи державними контролюючими органами на основі публічної

фінансової звітності. Основна увага приділяється: аналізу абсолютних фінансових показників (наприклад, прибутку); оцінці рентабельності, платоспроможності, ліквідності та фінансової стійкості; аналізу ефективності використання позикового капіталу; загальній економічній оцінці фінансового стану підприємства.

Внутрішня (традиційна) діагностика проводиться безпосередньо на підприємстві. Вона включає комплексне дослідження фінансової діяльності, зокрема: оцінку активів, капіталу, ділової активності, кредитоспроможності; ефективність використання майна та інвестованих коштів; вивчення ліквідності, платоспроможності та структури власних фінансових ресурсів [26].

Загалом, діагностика фінансового стану — це важлива складова системи управління підприємством. Її ефективність безпосередньо впливає на обґрунтованість та результативність управлінських рішень. В умовах підприємства необхідно створити модель діагностики, яка враховує всі внутрішні та зовнішні фактори впливу та об'єднує учасників системи діагностики. Механізм фінансової діагностики при цьому виступає як активна складова системи, яка забезпечує цілеспрямований вплив на ключові елементи, що визначають результати аналізу.

Основною метою діагностики є не лише об'єктивна оцінка фінансового стану підприємства, але й визначення конкретних шляхів та заходів для його покращення. Об'єктом дослідження виступають: фінансово-господарські процеси підприємства; отримані результати та чинники, що впливають на них; власне фінансовий стан підприємства.

До основних завдань діагностики фінансового стану можна віднести: вивчення динаміки та тенденцій економічного розвитку у попередні періоди; оцінку ефективності поточної діяльності та ділової активності підприємства; аналіз використання грошових коштів із погляду формування ефективної структури капіталу; виявлення резервів підвищення економічної результативності підприємства на основі сучасних наукових підходів і

передового досвіду [59].

Проведення діагностики має ґрунтуватися на таких принципах, як: своєчасність; комплексність; науковість; достовірність; точність; об'єктивність; ефективність.

Дотримання цих принципів дозволяє підприємству повною мірою реалізовувати функції фінансової діагностики, що є формою управлінської діяльності, орієнтованої на прийняття стратегічно важливих рішень.

У рамках управління підприємством функціональні напрями фінансової діагностики охоплюють:

1. Фінансовий контроль — перевірка виконання управлінських рішень у сфері фінансів, попередження кризових ситуацій, реалізація фінансової стратегії [58].

2. Державний аудит і моніторинг — спостереження за ключовими показниками фінансової діяльності підприємств з боку державних органів, виявлення відхилень від нормативних значень та аналіз причин цих відхилень.

3. Фінансове планування — розробка тактичних і стратегічних фінансових планів, що спрямовані на забезпечення стабільного розвитку підприємства та підвищення ефективності фінансової діяльності в коротко- та довгостроковій перспективі.

4. Регулювання управлінських рішень — формування цілей, вибір альтернатив, прогнозування результатів і контроль за впровадженням прийнятих рішень.

Оскільки учасники фінансової діагностики можуть мати різні цілі, умови діяльності, ступінь зацікавленості в результатах та різні інформаційні запити, мета проведення діагностики визначається індивідуально для кожного суб'єкта. У зв'язку з цим формування цілей, функцій і принципів фінансової діагностики підприємства є важливим етапом на шляху до досягнення її головної мети — створення ефективної системи фінансового управління підприємством [58].

Фінансовий менеджмент, як складова системи управління, охоплює управління фінансовими ресурсами та фінансовими відносинами підприємства. Він базується на сукупності принципів, методів, форм і прийомів, спрямованих на ефективне регулювання фінансів в умовах ринкової економіки. Основною метою фінансового менеджменту є підвищення конкурентоспроможності підприємства.

У цьому контексті фінансова діагностика виступає як науково-методичний інструмент підтримки управлінських рішень і формування стратегічних альтернатив розвитку. До ключових функціональних елементів реалізації механізму фінансової діагностики належать:

- Удосконалення методичних основ діагностики фінансового стану підприємства, зокрема: розробка нових методичних підходів, адаптація найкращих міжнародних практик до національних умов функціонування бізнесу [58].
- Оптимізація процесу управлінських рішень — впровадження ефективної системи підтримки прийняття рішень, яка дозволяє забезпечити економічну ефективність на кожному етапі управлінського циклу: від формування цілей і планування — до реалізації та контролю.
- Формування стратегічних альтернатив розвитку підприємства — висновки та рекомендації, отримані в ході діагностики, є основою для розробки та реалізації фінансової стратегії підприємства. Оскільки стратегія охоплює всі аспекти фінансової діяльності, механізм фінансового менеджменту повинен включати інструменти стратегічного планування та управління.

Таким чином, функціональні елементи діагностики фінансового стану є напрямками практичної реалізації її результатів, які сприяють покращенню загальної ефективності діяльності підприємства та вдосконаленню системи фінансового управління [58].

Основні завдання фінансової діагностики підприємства:

1. Оцінка економічного стану підприємства на момент проведення дослідження, зокрема: аналіз фінансового й майнового стану; визначення достатності капіталу для реалізації інноваційно-інвестиційної моделі розвитку; аналіз потреби в додаткових джерелах фінансування; оцінка кредиторської та дебіторської заборгованості; оцінка складу й структури активів, основного та оборотного капіталу; аналіз прибутковості та ефективності діяльності.

2. Оцінка ринкової економічної стійкості підприємства — здатність підприємства ефективно функціонувати в умовах ринку.

3. Виявлення «вузьких місць» — ділянок діяльності, які негативно впливають на фінансовий стан підприємства.

4. Оцінка фінансової стійкості підприємства, включаючи визначення: порогу беззбитковості; рівня запасу фінансової міцності.

5. Стратегічний аналіз фінансових ризиків та розробка шляхів їх зменшення.

6. Виявлення реальних і потенційних резервів розвитку виробництва, які можуть бути використані для покращення фінансового становища підприємства.

Складність та значущість діагностики фінансового стану підприємства вимагають чіткої структурованості процесу її проведення. З цією метою виокремлюють три основні етапи реалізації фінансової діагностики:

Етап 1. Оцінка поточного фінансового стану підприємства та його динаміки.

На першому етапі аналізується поточний стан підприємства у порівнянні з попередніми періодами. Метою є не лише відстеження динаміки змін основних фінансових показників, а й оцінка їх відповідності допустимим межах.

Проблеми виникають, якщо значення ключових фінансових коефіцієнтів виходять за межі критично допустимого рівня. Якщо ж зміни відбуваються в межах нормативу, важливо зосередитися на встановленні

причин зниження показників, а не на симптомах кризового стану.

Додатково необхідно оцінити ступінь критичності виявлених проблем.

До основних проблем, що можуть бути виявлені на цьому етапі, належать: низький рівень платоспроможності; незадовільне забезпечення інтересів власників (акціонерів); зниження фінансової незалежності або нестабільна фінансова стійкість.

Етап 2. Визначення причин змін фінансового стану

Другий етап спрямований на виявлення першопричин негативних тенденцій у фінансовому становищі підприємства.

Серед основних джерел проблем можна виділити: недостатні фінансові можливості підприємства підтримувати прийнятний рівень фінансової стабільності (зокрема, через низький рівень прибутковості); неефективне управління фінансовими ресурсами або результатами господарської діяльності.

Цей етап дозволяє відокремити системні проблеми від тимчасових коливань та підготувати основу для формування стратегії дій.

Етап 3. Розробка програми дій (рекомендацій) на майбутнє

Заключний етап передбачає розроблення аналітичних висновків і рекомендацій за результатами діагностики. При підготовці аналітичної записки доцільно дотримуватись двокомпонентної структури кожного напрямку аналізу:

- Формальна частина містить опис методики розрахунку показників, їх економічну інтерпретацію, а також зазначення обраного варіанта формули (у разі існування кількох підходів). Це забезпечує коректність та відтворюваність розрахунків.

- Резюмуюча частина включає: інтерпретацію отриманих значень; порівняння з нормативними або середньогалузевими значеннями; виявлення причин негативних змін у фінансовому стані; визначення резервів для покращення фінансових показників.

Узагальнюючи, можна зазначити, що діагностика фінансового стану

підприємства — це системний процес вивчення поточного становища, аналізу його змін у динаміці та визначення можливих напрямів вирішення виявлених проблем. Вона базується на розрахунку, оцінці та інтерпретації фінансових показників, які комплексно відображають різні аспекти господарської діяльності підприємства.

1.3 Зарубіжний досвід діагностики фінансової стійкості підприємств

Аналіз зарубіжного досвіду оцінки фінансової безпеки підприємств свідчить, що у більшості розвинених країн цей аспект не розглядається як окремий об'єкт аналізу, а входить до складу загальної оцінки фінансового стану підприємства. Основна увага при цьому приділяється здатності підприємства підтримувати платоспроможність, своєчасно покривати зобов'язання та витрати, ефективно використовувати наявні ресурси для створення нового продукту та отримання прибутку. Це є принциповою відмінністю від практики, поширеної на українських підприємствах.

Зокрема, у вітчизняній практиці оцінка фінансової безпеки здебільшого зводиться до застосування класичних прийомів аналізу фінансового стану — з акцентом на оцінці платоспроможності, ліквідності та фінансової стійкості. Лише незначна частина українських підприємств використовує діагностику фінансової безпеки для формування довгострокових прогнозів та оцінки перспектив розвитку.

У вітчизняній аналітичній практиці [1, 2] активно застосовуються такі методи фінансового аналізу, як: горизонтальний та вертикальний аналіз; факторний аналіз; порівняльний аналіз; коефіцієнтний аналіз — із використанням як абсолютних, так і відносних показників.

Натомість у зарубіжних країнах переважає саме коефіцієнтний підхід, орієнтований на порівняння показників діяльності різних підприємств незалежно від масштабу їх діяльності. Такий підхід дозволяє ефективно

оцінювати прибутковість, рентабельність та стійкість фінансової системи підприємства [3].

Серед переваг зарубіжних підходів до оцінки фінансової безпеки варто виділити: чітко визначений перелік показників і методик їх розрахунку; прозорість інтерпретації результатів; зручність у практичному застосуванні; широке використання спеціалізованих комп'ютерних програм і загальних інформаційних систем.

Натомість у вітчизняній практиці існують такі проблемні аспекти: розбіжності у виборі показників та методах їх розрахунку; відсутність уніфікованих нормативних значень; обмежене впровадження комп'ютеризованих систем аналізу фінансової безпеки.

Ці відмінності вказують на необхідність удосконалення організаційно-методичних підходів до оцінювання фінансової безпеки в Україні, а також на доцільність адаптації зарубіжного досвіду з метою впровадження інтегрованої системи аналізу з використанням сучасного програмного забезпечення.

Сьогодні українські підприємства мають доступ до автоматизованих систем управлінського обліку й аналітики. Для фінансових розрахунків активно застосовуються табличні процесори, зокрема: SuperCalc, VisiCalc, Lotus 1-2-3, Quattro Pro, а також Excel, який є найбільш поширеним серед сучасних офісних програм.

Сучасні версії програмного забезпечення, зокрема Excel 2016 чи Quattro Pro X8, вирізняються високим рівнем функціональності та підтримкою складних аналітичних задач, що дозволяє розглядати їх як повноцінні системи підтримки прийняття управлінських рішень у сфері фінансів.

Серед найбільш ефективних інструментів аналізу фінансової безпеки підприємства вирізняються електронні табличні процесори, які поєднують зручність користування з широкими аналітичними можливостями. Їх основні переваги полягають у: потужних засобах математичного, статистичного та графічного аналізу даних; можливості моделювання типу «що буде, якщо»; прямому доступі до зовнішніх баз даних; інтеграції з іншими програмними

продуктами; підтримці користувацького програмування мовами високого рівня; наявності функціоналу для роботи в середовищі Internet.

Попри значну конкуренцію на ринку, беззаперечним лідером серед табличних процесорів залишається Microsoft Excel. Окрім широкого функціонального набору, Excel дозволяє створювати власні додатки на базі мови VBA (Visual Basic for Applications), що значно розширює можливості користувача в межах фінансового аналізу.

Разом з тим, комп'ютерні інформаційні системи (KIC) також можуть бути ефективним інструментом для фінансових розрахунків і діагностики. Однак слід зазначити, що їх використання ускладнюється такими факторами: низька доступність KIC для зовнішніх аналітиків; складність у налаштуванні під зовнішні запити; обмежене впровадження KIC у середніх та малих підприємствах через вартість та складність інтеграції.

Зручною альтернативою для зовнішніх користувачів, зокрема аудиторів, інвесторів та партнерів, є готові аналітичні програмні продукти, що дозволяють здійснювати швидку оцінку фінансового стану підприємства на основі даних фінансової звітності. Одним із таких рішень є «Audit Expert» (розробка компанії «Про-Інвест Консалтинг»), що набула широкого поширення на ринку.

Можливості та переваги програмного продукту «Audit Expert»:

- Швидкий експрес-аналіз фінансового стану підприємства;
- Автоматичне визначення показників ліквідності, фінансової стійкості, рентабельності та ділової активності;
- Проведення горизонтального, вертикального та трендового аналізу;
- Порівняння результатів із нормативними значеннями та галузевими стандартами;
- Побудова прогнозів фінансових показників та оцінка часу досягнення нормативних рівнів;
- Визначення ризиків втрати ліквідності, банкрутства, оцінка

кредитоспроможності (власної та контрагентів);

- Застосування власних методик фінансового аналізу з можливістю створення нових показників та форм звітності;
- Формування аналітичних звітів та отримання автоматизованих експертних висновків;
- Аналіз структури балансу та якості активів, розрахунок порогів беззбитковості;
- Проведення факторного аналізу рентабельності власного капіталу.

Важливою особливістю є те, що «Audit Expert» орієнтований як на внутрішніх, так і на зовнішніх користувачів, включаючи аудиторські компанії, фінансових аналітиків, інвесторів, які мають обмежений доступ до внутрішніх систем підприємства, але потребують повноцінної оцінки фінансової ситуації.

Крім того, на міжнародному рівні широко застосовуються такі комплексні автоматизовані системи управління підприємствами, як: «BAAN IV» (Infor Global Solutions, Нідерланди), «The FTS Financial Statement Module» (OS Financial Trading System, США), «SAP R/3» (SAP SE, Німеччина), «FlexPro» (Weisang, Німеччина), SCALA (Швеція), MAN/MANX (Manx Financial Group PLC, о. Мен) та інші.

Ці системи дозволяють здійснювати багаторівневий аналіз фінансової інформації, інтегрують управлінський, бухгалтерський та стратегічний облік, забезпечуючи повноцінну підтримку процесів прийняття рішень.

У західній практиці прогнозування фінансового стану підприємств найбільш поширеним є метод прогнозування фінансової звітності. Цей підхід передбачає складання прогнозного балансу, звіту про прибутки і збитки, а також звіту про рух грошових коштів на основі ряду допущень щодо майбутніх змін доходів, собівартості реалізації, витрат та інших показників, які прямо пов'язані зі стратегією розвитку підприємства [13].

У наукових колах постсоціалістичних країн також приділяється значна увага цій методиці. Так, О. Н. Лобанова і М. А. Лімітовський пропонують використовувати метод пропорційних залежностей для формування

прогнозних фінансових документів. Основою даного підходу є встановлення залежності між основними показниками фінансової звітності та очікуваним обсягом продажу. Така методика дозволяє на основі змін обсягів реалізації прогнозувати витрати, активи та пасиви підприємства [14].

Справді, подібний підхід є доволі простим у застосуванні, не потребує значних ресурсів і спеціалізованих знань, однак його основний недолік полягає у вузькості: орієнтація виключно на обсяг продажу без урахування інших внутрішніх і зовнішніх чинників може призвести до низької достовірності прогнозів.

В окремих джерелах [15] під прогнозуванням фінансового стану розуміють прогнозування грошових потоків із використанням непрямого методу. Такий підхід вважається прийнятним лише за умов стабільного функціонування підприємства, без суттєвих змін у його стратегії.

У випадках, коли підприємство розглядає можливість зміни стратегії, доцільним є застосування сценарного підходу. Він базується на прогнозуванні ключових компонентів: обсягу продажу, витрат, амортизаційних відрахувань, прибутку тощо. Такий підхід дозволяє враховувати різні варіанти розвитку подій і є більш адаптивним до змін у зовнішньому середовищі.

Що стосується прогнозування ймовірності банкрутства, то тут застосовуються як кількісні, так і якісні методи. Якісні підходи ґрунтуються на експертному аналізі факторів, що можуть свідчити про ризик фінансової кризи.

Один із найдавніших методів оцінки загроз фінансової неспроможності — це аналіз фінансових коефіцієнтів, започаткований у США в першій половині XX століття. Першими дослідниками в цьому напрямі були Рамзер і Фостер (1931 р.), Фітцпатрік (1931–1932 рр.), Сміт і Вінакор (1935 р.) [16].

Особливістю їхніх підходів було окреме дослідження динаміки фінансових показників та їх порівняння з еталонними значеннями підприємств, що демонстрували стабільні фінансові результати. Таким чином, визначалися індикатори, які мають найсильніший вплив на фінансову

стабільність.

Зокрема, Сміт і Вінакор вважали найважливішим коефіцієнтом співвідношення робочого капіталу до загальної суми активів як основний показник ймовірного банкрутства [17].

Надалі, найбільшого поширення набула модель В. Бівера, розроблена у 1970-х роках. Особливістю цього підходу є включення чистого грошового потоку та його співвідношення до загального боргу. Ця модель дозволяє порівнювати показники підприємства з нормативними значеннями для трьох типових фінансових станів: стабільного, кризового і передбанкрутного.

Наступним важливим етапом у розвитку методів оцінки фінансового стану підприємства стало впровадження методу однокритерійної оцінки, який дозволяє здійснювати ранжування підприємств за рівнем надійності. Цей підхід дав можливість звести значення різних фінансових показників до єдиного інтегрального критерію, що дозволило усунути один із головних недоліків попередніх методик — фрагментарність та ізольованість аналізу окремих коефіцієнтів.

Окремим напрямом однокритерійної оцінки є рейтинговий аналіз фінансового стану, також відомий як кредитний скоринг. Уперше цей підхід був запропонований американським економістом Д. Дюраном на початку 1940-х років. Методика набула широкого розповсюдження у комерційних банках при оцінюванні кредитоспроможності позичальників та встановленні лімітів кредитування [18].

Значного поширення набула також рейтингово-бальна методика оцінювання, яка базується на розподілі показників за ключовими напрямками. Наприклад, М. І. Литвин розробив систему, яка передбачає оцінювання підприємств за трьома основними групами показників: фінансова стійкість, ліквідність, ефективність використання ресурсів.

Окрім цього, враховується розмір статутного капіталу підприємства та ділова репутація. За підсумками оцінювання підприємству присвоюється відповідний рейтинг.

Однією з найвідоміших є методика Л. В. Донцової та Н. Л. Нікіфорової [19–20], які запропонували двохрівневу класифікацію підприємств за ступенем ризику на основі оцінки фінансової стійкості. Кожен показник оцінюється в балах залежно від його відповідності нормативному значенню. Після підрахунку загальної кількості балів, підприємство відносять до певного класу надійності — від 1-го класу (мінімальний ризик) до 5-го класу (високий ризик). Така система дозволяє ефективно оцінити ризик неповернення позикових коштів.

Інша група науковців [21–22] пропонує порівнювати фінансові показники підприємства з показниками лідера галузі — так званого підприємства-еталона. Цей підхід є доцільним лише за умови наявності повної та достовірної фінансової інформації, яка дозволяє здійснити коректне зіставлення.

Впродовж багатьох років вчені також працюють над уніфікацією фінансової оцінки — зведенням множини показників до єдиного інтегрального індикатора. Засновниками цієї концепції вважаються Уолл і Дюнінг (Wall & Duning), які ще у 1920-х роках XX століття запропонували формувати індекс кредитоспроможності шляхом об'єднання кількох зважених коефіцієнтів у лінійну функцію. Однак визначення вагових коефіцієнтів відбувалося суб'єктивно, що зумовило критику методики з боку інших науковців [17].

У Франції подібний підхід реалізував Ж. Депалян, який запропонував метод Credit-men. Цей метод також ґрунтується на формуванні кількісної оцінки фінансової надійності підприємства на основі набору індикаторів, проте із більш чітко визначеними залежностями між ними:

$$N = 25 * R_1 + 25 * R_2 + 10 * R_3 + 20 * R_4 + 20 * R_5, \quad (1.1)$$

Для оцінки фінансова ситуація підприємства характеризувалася за допомогою п'яти показників, де:

R_j – коефіцієнт швидкої ліквідності;

R_2 – коефіцієнт кредитоспроможності (власний капітал/кредиторська заборгованість);

R_3 – коефіцієнт іммобілізації власного капіталу (власний капітал/залишкова вартість необоротних активів);

R_4 – коефіцієнт оборотності запасів (собівартість продажів/середній запас);

R_5 – коефіцієнт оборотності дебіторської заборгованості (обсяг продажів або виручка до оподаткування/дебіторська заборгованість).

Для кожного підприємства визначається інтегральний параметр N . Якщо N дорівнює 100, то фінансова ситуація підприємства розглядається як нормальна. Якщо $N > 100$, фінансова ситуація вважається хорошою, а якщо $N < 100$, то фінансовий стан підприємства вважається нестійким.

У міжнародній практиці оцінки фінансового стану підприємств широко застосовуються математичні моделі, які дозволяють формувати узагальнену (інтегральну) оцінку фінансового становища компанії. Серед найвідоміших моделей прогнозування фінансової нестабільності та ймовірності банкрутства заслуговують на увагу моделі Альтмана, Спрінгейта, Таффлера, Ліса, Тішоу, Чессера та інші.

Ці моделі побудовані на основі багатофакторного дискримінантного аналізу, який є статистичним методом класифікації об'єктів за певними кількісними ознаками. Суть методу полягає у побудові дискримінантної функції, що встановлює зв'язок між сукупністю фінансових коефіцієнтів та ймовірністю належності об'єкта до певної категорії — наприклад, фінансово стійких підприємств або тих, що перебувають у зоні ризику [23].

Особливістю багатофакторного аналізу є можливість одночасного врахування кількох фінансових показників, кожен з яких має різну вагу в загальній формулі. Це дозволяє значно підвищити точність прогнозування та уніфікувати підхід до оцінки підприємств з різною структурою та масштабами діяльності. Багато дослідників та практиків звертають увагу як на переваги,

так і на обмеження використання статистичних моделей у процесі фінансової діагностики підприємств [24–26]. Серед основних переваг — швидкість обробки даних, можливість формалізації процесу оцінки, а також висока адаптивність моделей до автоматизованого аналізу. Водночас до недоліків можна віднести: залежність від якості вихідних даних, необхідність регулярного оновлення коефіцієнтів у формулах та певну складність інтерпретації результатів без статистичної підготовки.

У роботі Т. Г. Рзаєвої систематизовано основні переваги та недоліки зарубіжних моделей оцінки ймовірності банкрутства, зведені у табл. 1.3, яка є доцільною для використання при порівняльному аналізі відповідних методик.

Таблиця 1.3

Переваги та недоліки зарубіжних моделей визначення ймовірності банкрутства

Переваги	Недоліки
- моделі включають велику кількість показників, що забезпечує низьку трудомісткість їх використання при достатньо високій точності результатів; - моделі передбачають інтегральну оцінку і дають можливість порівняння стану різних об'єктів - інформація для розрахунку всіх показників доступна і міститься в основних формах звітності; - існує можливість не тільки прогнозування банкрутства, але і оцінка зони ризику, в якій знаходиться підприємство; - моделі мають, високу ймовірність оцінювання і досить дієві на практиці; - деякі дискримінантні моделі можна використовувати для підтвердження результатів як окремо, так і в сукупності; - найбільше адаптовані до української практики моделі Таффлера, Спрингейта	- моделі використовувались та визначались на основі західноєвропейських підприємств, а будь-яка країна має свою специфіку; - моделі не адаптовані до нашої вітчизняної економіки, а також не враховують значної більшості показників (розвитку галузі, стану постачальників та конкурентів, доходів і витрат споживачів); - у розрахункових коефіцієнтах немає найважливіших показників підприємства; - моделі враховують тільки балансові показники та показники звіту про фінансові результати; - моделі наводяться з різними за вагомістю показниками, що обумовлено розходженнями в обліку окремих показників, впливом інфляції на їх формування, невідповідністю балансової та ринкової вартості окремих активів та інших об'єктивних причин; - деякі з методичних підходів суперечать один одному, так як при одночасному їх застосуванні аналітик може отримати протилежні висновки; - неможливо точно визначити ймовірність банкрутства та й показники для оцінки вибрані невдало, оскільки підприємства з найгіршими показниками покриття та автономії все одно можуть вдало працювати і отримувати прибуток; - моделі не враховують специфіки діяльності

	підприємства залежно від галузі; - існують розбіжності у врахуванні вагомості окремих показників у моделях; - відсутність статистики українських підприємств-банкрутів, яка могла б підтвердити чи спростувати надійність моделі.
--	---

Джерело: складено автором

Як свідчать дані табл. 1.3, кількість недоліків у зарубіжних моделях оцінки ймовірності банкрутства значно перевищує кількість їх переваг. Це ще раз підтверджує необхідність адаптації іноземних методик до умов функціонування українських підприємств, оскільки ці моделі суттєво відрізняються за логікою побудови, принципами оцінювання та набором показників від вітчизняних підходів. До того ж, їхня ефективність і результативність у практиці українського бізнес-середовища поки що залишаються недостатньо підтвердженими.

Серед якісних підходів до оцінки ризику банкрутства заслуговують на увагу рекомендації Комітету з узагальнення практики аудиту Великої Британії, які містять перелік критичних індикаторів для оцінки фінансового стану підприємства. Ці критерії можуть бути використані як додатковий аналітичний інструмент для виявлення потенційної фінансової нестабільності [12, с. 58].

Варто наголосити, що всі зарубіжні моделі створювалися на основі статистичних даних, характерних для конкретних економік — США, Великої Британії, Канади тощо. Через це вони не враховують специфіку української економіки, включаючи високий рівень тінізації, нестабільність законодавства, інфляційні ризики, особливості обліку та звітності.

ВИСНОВКИ ДО РОЗДІЛУ 1

У результаті проведеного теоретичного дослідження сутності та методологічних підходів до діагностики фінансово-економічного стану

підприємства можна зробити такі висновки:

1. Діагностика фінансово-економічного стану є важливим інструментом управління підприємством, що забезпечує своєчасне виявлення фінансових проблем, оцінку стабільності діяльності та розробку ефективних управлінських рішень. Вона охоплює як поточний, так і стратегічний аналіз, включаючи ретроспекцію, оцінку теперішнього стану і прогноз майбутнього розвитку. Розглянуті методи фінансового аналізу (горизонтальний, вертикальний, коефіцієнтний, факторний, порівняльний) формують основу для здійснення комплексної діагностики. Також важливе місце займає фінансове прогнозування та оцінка ймовірності банкрутства за допомогою математичних моделей.

2. Визначено, що діагностика фінансового стану включає не лише аналіз коефіцієнтів, але й вимагає врахування внутрішніх та зовнішніх чинників, таких як структура активів, ліквідність, платоспроможність, ділова активність, рентабельність, а також загальноекономічна ситуація. У міжнародній практиці широко використовуються математичні моделі прогнозування (Альтмана, Таффлера, Спрінгейта тощо), які дозволяють комплексно оцінити фінансову стійкість підприємства. Однак їх безпосереднє застосування в Україні потребує адаптації до національних умов.

3. На основі аналізу сучасних підходів встановлено, що ефективність фінансової діагностики безпосередньо залежить від системності, достовірності інформації, обраних методів та інструментів, а також рівня автоматизації аналітичних процесів.

Таким чином, теоретичні аспекти діагностики фінансово-економічного стану підприємства становлять методологічну базу для подальших практичних досліджень, зокрема аналізу підприємства.

РОЗДІЛ 2

АНАЛІЗ ФІНАНСОВО-ЕКОНОМІЧНОГО СТАНУ ТОВ ВКФ «ІГРЕК»

2.1 Загальна характеристика підприємства

Об'єктом дослідження є товариство з обмеженою відповідальністю «Ігрек» (далі ТОВ ВКФ «Ігрек») - автотранспортне підприємство, яке спеціалізується на виконанні транспортних послуг із переміщенням вантажів і пасажирів, а також з виконанням операцій, що є супутніми.

Товариство з обмеженою відповідальністю виробничо-комерційна фірма «Ігрек», адреса Україна, 49000, Дніпропетровська обл., місто Дніпро, вул. Караваєва, будинок 11. Дата заснування - 29.10.1993. Директор - Клокун Михайло Віталійович.

Після одного із обстрілів ракетами, у Дніпрі автотранспортне підприємство понесло великі збитки. За одну ніч згоріло 48 великих автобусів і 6 середніх. Ще 100 машин понівечило. На сьогодні робітники підприємства «Ігрек» цілодобово ремонтують рухомий склад, який можна буде випустити на маршрути міста. Однак, ракета знищила не лише автобуси. Під час удару пошкодилися ремонтні цехи, адмінбудівля, шиномонтаж, мийка, малярка.

На сьогодні на ТОВ ВКФ «Ігрек» відбулося скорочення обсягів діяльності на 60% (тільки 60 автобусів мають можливість виходити на маршрути).

Будь-яка діяльність, у тому числі й виробнича, супроводжується процесом використання ресурсів. У виробничій діяльності ці ресурси називають факторами виробництва, до них належать сировина, матеріали, праця, засоби виробництва у складі машин, устаткування, споруд та ін.

Необхідні ресурси підприємство купує на ринку чи створює самостійно і використовує у своїй операційній діяльності. Оскільки потреба в ресурсах постійна, то їх відтворення здійснюється регулярно згідно з тривалістю операційного циклу й оборотністю. Кошти підприємства, пов'язані з

формуванням потрібних ресурсів та їх використанням, утворюють його затрати. Таким чином на ТОВ ВКФ «Ігрек» розмір загальних затрат зріс на 80%, при тому, що обсяги надання послуг скоротилися на 60%.

ТОВ ВКФ «Ігрек» спеціалізуються на виконанні транспортних послуг, які є специфічним видом продукції, пов'язаним із переміщенням вантажів і пасажирів, а також з виконанням операцій, що є супутніми чи доповнюють цей процес.

За родом виконуваних транспортних робіт автотранспортні підприємства поділяють на такі типи: вантажні, які здійснюють перевезення вантажів; пасажирські, що здійснюють перевезення пасажирів автобусами і легковими автомобілями; змішані, які здійснюють перевезення як пасажирів, так і різноманітних вантажів; спеціалізовані, які здійснюють певні види автотранспортних робіт (сміттєвози, дорожньо-будівельна техніка, пожежні автомобілі, автомобілі швидкої допомоги тощо).

Що стосується ТОВ ВКФ «Ігрек» - це підприємство змішаного типу, які здійснюють перевезення як пасажирів, так і різноманітних вантажів.

Процес виробничої діяльності ТОВ ВКФ «Ігрек» включає основне, допоміжне та обслуговувальні виробництва. Основне виробництво виконує перевезення, що є визначальним для ТОВ ВКФ «Ігрек». Воно потребує обслуговування і виконання комплексу допоміжних робіт.

Допоміжне виробництво ТОВ ВКФ «Ігрек» — це сукупність виробничих процесів із забезпечення технічної готовності рухомого складу, який використовують у основному виробництві.

Обслуговувальні виробництва матеріального продукту не створюють. Вони забезпечують основне і допоміжне виробництва енергоресурсами, інформаційним обслуговуванням, контролюють якість технічного обслуговування та ремонту тощо.

Зберігаючи загальні властивості послуг, транспортні послуги мають особливості з урахуванням видів діяльності, які впливають на формування їх маркетингового комплексу:

- нематеріальність, невідчутність послуг (їх не можна відчути як матеріальний об'єкт, продемонструвати перед оплатою);

- неподільність послуги, її нерозривний зв'язок із виробництвом. Вони не можуть існувати поза процесом їх надання (тобто вони не можуть накопичуватись), а продаж послуг - це фактично продаж самого процесу праці, у якій найчастіше бере участь сам споживач;

- неоднаковість, мінливість якості послуги, яка значною мірою визначається станом виробництва, рівнем кваліфікації працівників, зовнішніми умовами;

- нетривалість, незбереженість послуг. Попит на транспортні послуги неможливо відкласти, тому що вони являють собою конкретну споживчу вартість тільки в певний час і в конкретному місці або напрямку, що суттєво обмежує можливість їх заміни на ринку послуг;

- нерівномірність у часі та просторі. Послуги транспорту відносяться до послуг, що завершують або випереджають процес матеріального виробництва і тому багато в чому залежать від його стану.

Транспортна послуга ТОВ ВКФ «Ігрек» являє собою результат транспортної роботи з переміщення пасажирів (предмет послуги), а також сукупності супутніх, доповнюючих перевізний процес операцій, які виконуються цим транспортним підприємством (суб'єкт послуги) за попередньою заявкою клієнта (об'єкт послуги).

Види діяльності підприємства, згідно КВЕД:

- 45.20 технічне обслуговування та ремонт автотранспортних засобів;
- 46.90 неспеціалізована оптова торгівля;
- 49.31 пасажирський наземний транспорт міського та приміського сполучення;
- 49.39 інший пасажирський наземний транспорт, н. в. і. у.;
- 52.21 допоміжне обслуговування наземного транспорту;
- 68.20 надання в оренду й експлуатацію власного чи орендованого нерухомого майна;

- 73.12 посередництво в розміщенні реклами в засобах масової інформації;

Основний – 52.21 Допоміжне обслуговування наземного транспорту.

Метою діяльності Товариства є одержання прибутку шляхом об'єднання матеріальних, фінансових ресурсів акціонерів Товариства та здійснення господарської діяльності.

Майно товариства становлять виробничі і невиробничі фонди, а також інші цінності, вартість яких відображається в самотійному балансі товариства.

Підприємство має розрахунковий, валютний та інші рахунки в банках, які затверджені правлінням товариства, печатку зі своєю назвою. Воно є самотійним господарським об'єктом з правами і обов'язками юридичної особи, має право займатися господарською діяльністю, виходячи з цілей і завдань, складати договори, нести відповідальність згідно своїх обов'язків.

ТОВ ВКФ «Ігрек» здійснює свою діяльність відповідно до Статуту та згідно чинного законодавства України: Конституції України – що є основним закон України; Кодексу законів про працю України; Законів України «Про загальнообов'язкове державне пенсійне страхування»; «Про оплату праці»; «Про охорону праці»; «Про колективні договори і угоди»; «Про порядок вирішення колективних трудових спорів (конфліктів)» тощо.

Крім того, нормативно-правовою базою діяльності автомобільного транспорту України є: Закон України «Про автомобільний транспорт» Порядок здійснення державного контролю на автомобільному транспорті, затверджений постановою Кабінету Міністрів України від 08.11.2006 № 1567; Порядок проведення конкурсу з перевезення пасажирів на автобусному маршруті загального користування, затверджений постановою Кабінету Міністрів України від 03.12.2008 № 1081; Правила надання послуг пасажирського автомобільного транспорту, затверджені постановою Кабінету Міністрів України від 18.02.1997 №176 (у редакції постанови Кабінету Міністрів України від 26.09.2007 № 1184) Порядок організації перевезень

пасажирів та багажу автомобільним транспортом, затверджений наказом Міністерства інфраструктури України від 15.07.2013 року №480; Порядок визначення класу комфортності автобусів, сфери їхнього використання за видами сполучень та режимами руху, затверджений наказом Міністерства транспорту та зв'язку України від 12.04.2007 № 285.

В зв'язку з тим, що товариство є пасажирським АТП, основним покупцем його послуг є фізичні особи, які користуються послугами маршрутних автобусів. ТОВ ВКФ «Ігрек» обслуговує за постійними договорами автобусні маршрути загального користування №31, №73, №87А, №91, №101А, №106, №107, №125, №146А, №146Б, №151А, №151Б міста Дніпро та приміського сполучення.

Для даного підприємства характерна без цехова організаційна структура, при якій всі функції з управління зосереджені в апараті управління підприємства.

Дана організаційна форма відповідає основним нормам організації праці на транспортному підприємстві, так як вона включає усі необхідні ланки для надання якісних послуг у свої сфері діяльності, а саме пасажирських перевезеннях.

На підприємстві ТОВ ВКФ «Ігрек» можна виділити декілька чітко виділених відділів а саме:

- експлуатаційна служба займається, перш за все, науковою організацією транспортного процесу та ефективним використанням транспортних засобів. Вона вишукує можливості для найбільш раціонального здійснення перевезень з найменшими витратами. В цілому, на підприємстві служба експлуатації на основі всебічного вивчення потреб покликана забезпечувати більш повне задоволення потреб замовників;

- технічна служба приділяє головну увагу питань підтримки транспортних засобів у технічно справному стані та забезпечення розвитку виробничої бази, а також здійснює керівництво матеріально-технічним постачанням підприємства.

Головними завданнями технічної служби підприємства є:

- організація належного зберігання рухомого складу, що забезпечує високу технічну готовність його до роботи, своєчасність випуску автомобілів на лінію і прийом їх (гаражна служба);
- розробка та вирішення питань, пов'язаних зі зміцненням виробничо-технічної бази підприємства (головний інженер);
- оперативне планування всіх видів ТО і ремонту автомобілів та автомобільних шин, організація виконання цих робіт та контролю за їх якістю, проведення технічного обліку та звітності по рухомому складу, автомобільних шин і інших виробничих фондів. Головний механік забезпечує функціональну готовність фондів, що задіяні при ремонті і обслуговуванні рухомого складу АТП, котельні, автозаправної станції, гаражів, тощо. ;
- керівництво всією сукупністю робіт щодо забезпечення нормального матеріально-технічного постачання підприємства, організації зберігання, видачі та обліку палива, запасних частин та інших матеріальних ресурсів, розробка та здійснення заходів щодо більш раціонального їх використання (відділ постачання);
- розробка і проведення організаційно-технічних заходів з удосконалення процесів виробництва, впровадження нової техніки, охорони праці та попередження аварійності.

Виходячи з перерахованих вище завдань технічна служба має право контролювати технічний стан рухомого складу, знімати його з експлуатації, планувати і проводити профілактичні та ремонтні роботи, залучати до матеріальної відповідальності за неправильну експлуатацію рухомого складу, будівель, споруд, обладнання тощо, а також лімітувати витрати ПММ.

Головний інженер очолює технічну службу підприємства, несе відповідальність за технічний стан рухомого складу підприємства, стан і розвиток технічної бази, матеріально-технічне постачання. Для виконання своїх обов'язків головному інженеру підпорядковані підрозділ головного механіка, відділ постачання і виробничо-технічний відділ.

Заступник голови правління з безпеки руху та техніки безпеки слідує за додержанням водіями правил дорожнього руху і технічної експлуатації автобусів. Приймає участь в розслідуванні дорожньо-транспортних пригод. Здійсненням пасажирських перевезень керує заступник голови правління з перевезень, якому підпорядковані начальники колон і начальник відділу експлуатації (ВЕ).

Весь рухомий склад підприємства поділено на 4 колони, відповідно до марки автобуса та маршрутів, на яких вони експлуатуються. Начальник колони складає графіки перевезень по маршрутах, що закріплені за колоною, забезпечує технічно правильну експлуатацію рухомого складу, забезпечує контроль за технічним станом автобусів, пуском їх на лінію у чіткій відповідності із затвердженим графіком, контролює роботу водіїв на лінії.

Важливе місце в господарському керівництві і поліпшення якісних показників роботи ТОВ ВКФ «Ігрек» приділяється економічній службі. На основі систематичного аналізу роботи підприємства, автоколон та інших підрозділів і виходячи з об'ємних показників перевезень, їх ресурсного забезпечення, економічна служба визначає шляхи, по яких повинні розроблятися технічні та організаційні заходи, спрямовані на підвищення технічної готовності рухомого складу та вдосконалення експлуатаційної та комерційної діяльності підприємства.

До складу економічної служби входить бухгалтерія. Цей відділ на чолі з головним бухгалтером проводить облік наявності коштів, виділених у розпорядження підприємства, їх збереження та рівня використання, організує виконання фінансового плану, перевіряє фінансовий стан підприємства, проводить велику оперативну роботу з організації розрахунків з клієнтурою, постачальниками і фінансовими органами, організовує первинний облік витрат матеріальних ресурсів і грошових коштів. Головний бухгалтер несе відповідальність за доцільність і законність витрат коштів, та дотримання фінансової дисципліни.

З метою забезпечення безпеки перевезень на підприємстві працює

служба безпеки руху. Всі водії проходять необхідні інструктажі з охорони праці та безпеки руху, також спеціальні та позапланові інструктажі. Налагоджена система контролю за дотриманням водіями правила дорожнього руху, на підприємстві створена та постійно діє комісія з безпеки руху. На засіданнях комісії проводиться перевірка знань водіїв по питаннях чинного законодавства, що регулює надання послуг по перевезенню пасажирів, та знання ПДР. Постійно проводиться профілактична робота по недопущенню ДТП водіями ТОВ ВКФ «Ігрек».

Для нормального функціонування АТП необхідно, щоб всі його підрозділи працювали за визначеним графіком та у відповідності з потребами ринку, тобто повинні бути гнучкими та забезпечували своєчасне і в повному обсязі виконання покладених на них функцій.

Управління людьми являє собою найбільш складну задачу для будь-якого керівника. Загальні збори – вищий орган управління товариством. На даному підприємстві саме директор організовує роботу колективу підприємства, а також несе повну відповідальність за стан підприємства та його діяльність. Має право розпоряджатися коштами та майном підприємства, укладати договори, відкривати рахунки та розпоряджатися ними, видавати накази по підприємству, приймати і звільняти працівників, застосовувати до них заходи заохочення та накладати стягнення.

Разом з тим, директор відповідає за правильне і ефективне використання матеріальних і трудових ресурсів підприємства, поліпшення умов і охорону праці. Парк підприємства постійно зростає і поповнюється більш новими досконалими моделями автомобілів. Для його обслуговування потрібні великі витрати, потрібні нові якісно підготовлені кадри.

Однією з місій діяльності компанії є соціальна відповідальність та отримання прибутку. Таким чином наступним кроком доцільно проаналізувати основні показники діяльності – фінансові результати діяльності. Аналіз фінансових результатів ТОВ ВКФ «Ігрек» за 2022-2024 рр наведено у табл. 2.1

Таблиця 2.1

**Аналіз фінансових результатів ТОВ ВКФ «Ігрек» за 2022-2024 рр.,
тис.грн.**

Показники	Роки			Абсол.відх. 2024 від	
	2022	2023	2024	2022	2023
Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	185481	333508	558991	373510	225483
Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	-142268	-200844	-245514	-103246	-44670
Валовий прибуток (збиток)	43213	132664	313477	270264	180813
Інші операційні доходи	15658	99455	14310	-1348	-85145
Адміністративні витрати	-24441	-28381	-32420	-7979	-4039
Витрати на збут	-42948	-51735	-52074	-9126	-339
Інші операційні витрати	-56150	-202022	-260827	-204677	-58805
Фінансовий результат від операційної діяльності прибуток (збиток)	-64668	-50019	-17534	47134	32485
Інші фінансові доходи	32868	508450	313668	280800	-194782
Інші доходи	764	322	777	13	455
Фінансові витрати	141073	853046	513504	372431	-339542
Інші витрати	3236	3576	3585	349	9
Витрати (дохід) з податку на прибуток	33434	76575	32995	-439	-43580
Чистий фінансовий результат прибуток (збиток)	-141911	-321294	-187183	-45272	134111

Джерело: складено автором [37]

Аналіз фінансових результатів ТОВ ВКФ «Ігрек» за три роки дозволяє оцінити динаміку ключових показників прибутковості підприємства, а також виявити основні чинники, що впливають на зміну фінансового результату.

У період з 2022 по 2024 рік спостерігається значне зростання чистого доходу від реалізації:

- з 185 481 тис. грн у 2022 році до 558 991 тис. грн у 2024 році,
- абсолютне зростання за два роки становить 373 510 тис. грн, або більше ніж у 3 рази.

Це свідчить про розширення обсягів реалізації продукції або підвищення цінової політики підприємства.

Собівартість реалізованої продукції також зросла, проте темпи зростання витрат суттєво нижчі, ніж темпи росту доходів.

- Це дозволило збільшити валовий прибуток з 43 213 тис. грн у 2022 р. до 313 477 тис. грн у 2024 р.
- Абсолютне зростання становить 270 264 тис. грн, що є позитивною динамікою.

Незважаючи на зростання доходів, операційні витрати (адміністративні, на збут та інші) також значно збільшились. Особливо варто звернути увагу на інші операційні витрати, які зросли з -56 150 тис. грн у 2022 р. до -260 827 тис. грн у 2024 р.

Це спричинило від'ємний фінансовий результат від операційної діяльності, хоча і з тенденцією до покращення:

- збиток зменшився з -64 668 тис. грн у 2022 р. до -17 534 тис. грн у 2024 р.

У 2023 році підприємство отримало надзвичайно високі фінансові доходи (508 450 тис. грн), які знизились у 2024 році до 313 668 тис. грн, однак це все ще значно більше, ніж у 2022 р. Фінансові витрати, хоча і залишаються високими, також демонструють позитивну динаміку – зменшення з 853 046 тис. грн у 2023 р. до 513 504 тис. грн у 2024 р.

У підсумку, підприємство залишається збитковим, проте спостерігається суттєве скорочення чистого збитку:

- з -321 294 тис. грн у 2023 році до -187 183 тис. грн у 2024 році,
- що є поліпшенням на 134 111 тис. грн.

Попри позитивну динаміку виручки, підприємство все ще перебуває у збитковому стані, що зумовлено високим рівнем операційних та фінансових витрат. Подальше поліпшення фінансових результатів можливе за умови оптимізації витратної частини, зокрема – скорочення непрофільних витрат і

зменшення залежності від зовнішнього фінансування.

Аналіз операційних витрат підприємства наведено у табл. 2.2.

Таблиця 2.2

Аналіз операційних витрат ТОВ ВКФ «Ігрек» за 2022-2024 рр., тис.грн.

Показники	Роки			Абсол.відх. 2024 від	
	2022	2023	2024	2022	2023
Матеріальні затрати	58906	103812	120664	61758	16852
Витрати на оплату праці	27107	36728	36431	9324	-297
Відрахування на соціальні заходи	7777	7941	5880	-1897	-2061
Амортизація	36806	36436	35747	-1059	-689
Інші операційні витрати	52022	68362	88650	36628	20288

Джерело: складено автором [37]

У період з 2022 по 2024 роки операційні витрати ТОВ ВКФ «Ігрек» зазнали помітних змін, що свідчить про активне масштабування діяльності підприємства та зростання витрат на підтримання основних процесів.

Матеріальні затрати демонструють найбільше абсолютне зростання — з 58 906 тис. грн у 2022 році до 120 664 тис. грн у 2024 році (+61 758 тис. грн). Така динаміка свідчить про зростання обсягів виробництва або закупівельної активності, що відповідає загальному зростанню чистого доходу від реалізації продукції. Зростання на 16 852 тис. грн лише за останній рік підтверджує продовження цієї тенденції.

Витрати на оплату праці також зросли — з 27 107 тис. грн у 2022 році до 36 431 тис. грн у 2024 році (+9 324 тис. грн). Однак у 2024 році зафіксоване незначне зменшення порівняно з 2023 роком (на 297 тис. грн), що може бути пов'язано з оптимізацією персоналу або структурними змінами в організації.

Відрахування на соціальні заходи мають негативну динаміку: зменшення на 1 897 тис. грн за період 2022–2024 років. Особливо помітним є спад у 2024 році (–2 061 тис. грн до попереднього року). Це також може бути результатом зниження фонду оплати праці або змін у законодавстві щодо

ставок відрахувань.

Амортизаційні витрати демонструють незначне, але стабільне зниження — з 36 806 тис. грн у 2022 році до 35 747 тис. грн у 2024 році. Це може свідчити про вичерпання строків амортизації частини основних засобів або про обмеження у нових капітальних інвестиціях.

Інші операційні витрати суттєво зросли (з 52 022 тис. грн до 88 650 тис. грн), що може бути пов'язано з розширенням господарської діяльності, зростанням цін на енергоносії, логістику, комунальні послуги тощо. Збільшення на 20 288 тис. грн лише за останній рік є доволі суттєвим і потребує додаткового контролю за ефективністю таких витрат.

Загальний висновок: структура та динаміка операційних витрат ТОВ ВКФ «Ігрек» свідчать про активний розвиток підприємства, проте водночас — про зростання витратного навантаження. Особливу увагу доцільно приділити оптимізації інших операційних витрат, перегляду статей фонду оплати праці та контролю за ефективністю матеріального забезпечення виробництва.

Для здійснення всебічної оцінки діяльності ТОВ важливо враховувати не лише внутрішні показники, а й зовнішнє середовище, яке безпосередньо впливає на ефективність функціонування підприємства. У цьому контексті доцільним є проведення PEST-аналізу, який дозволяє систематизувати та оцінити ключові фактори макросередовища, що можуть впливати на стратегічні й оперативні рішення компанії.

PEST-аналіз включає дослідження чотирьох груп факторів:

- Політичні (Political): вплив державної політики, податкового законодавства, регуляторного середовища тощо;
- Економічні (Economic): загальний стан економіки, рівень інфляції, валютні коливання, купівельна спроможність населення;
- Соціальні (Social): демографічні зміни, рівень доходів споживачів, споживчі звички;
- Технологічні (Technological): розвиток інновацій, доступність

нових технологій, рівень автоматизації виробництва.

Вивчення кожного з цих аспектів дає можливість:

- виявити зовнішні ризики та можливості, які можуть вплинути на діяльність підприємства;
- адаптувати стратегію розвитку до змін у макросередовищі;
- підвищити конкурентоспроможність підприємства за рахунок своєчасного реагування на зміни.

Таким чином, PEST-аналіз є важливим інструментом стратегічного планування, що дозволяє обґрунтовано оцінити зовнішні загрози і перспективи, забезпечуючи стабільне функціонування підприємства в умовах динамічного ринкового середовища (табл. 2.3).

Таблиця 2.3

PEST-аналіз макросередовища ТОВ ВКФ «Ігрек» у 2024р.

Фактор	Характеристика	Вплив на підприємство
Політичні (P)	- Державне регулювання автоперевезень (ліцензії, дозволи, конкурси на маршрути) - Військовий стан в країні	- Необхідність дотримання нормативної бази - Ризики руйнувань, евакуацій, збоїв
Економічні (E)	- Зростання вартості палива, запчастин, інфляція - Зменшення купівельної спроможності населення	- Підвищення операційних витрат - Зменшення обсягів перевезень і виручки
Соціальні (S)	- Потреба населення в мобільності у межах міста та передмістя - Очікування комфортного транспорту	- Високі вимоги до якості перевезень - Зростаюча роль бренду, сервісу
Технологічні (T)	- Впровадження GPS, мобільних застосунків, цифрових квитків - Зростання ролі IT у транспортній логістиці	- Необхідність модернізації систем керування, комунікації з пасажирями

Джерело: складено автором

Згідно з даними наведеними в табл. 2.3 для ТОВ ВКФ «Ігрек», яке працює у сфері автотранспортних перевезень, кожна складова PEST-аналізу має своє значення:

Підприємство діє в умовах жорсткого державного регулювання: надання ліцензій, вимоги до транспорту, конкурси на маршрути тощо. Крім того, воєнний стан створює значні ризики: збої в роботі, руйнування

інфраструктури, евакуації та обмеження руху. Це змушує компанію постійно адаптуватися до змін у законодавстві та працювати в умовах підвищеної невизначеності.

Постійне зростання вартості палива, запчастин, оренди та інших витратних елементів веде до збільшення собівартості перевезень. Крім того, зниження купівельної спроможності населення скорочує попит на транспортні послуги, що негативно позначається на доходах підприємства. В цих умовах компанії необхідно шукати шляхи оптимізації витрат і підвищення ефективності.

Незважаючи на економічні труднощі, населення продовжує потребувати мобільності, особливо в межах міста та передмість. Зростають очікування пасажирів щодо якості обслуговування, комфорту та безпеки. Це формує потребу в підвищенні стандартів сервісу, розвитку бренду та впровадженні клієнтоорієнтованих рішень.

Галузь стрімко розвивається в бік цифровізації. Впровадження GPS, мобільних додатків, безконтактної оплати стає нормою. Для ТОВ ВКФ «Ігрек» це означає необхідність інвестування в оновлення ІТ-систем, модернізацію транспортного парку, підвищення прозорості та оперативності управління маршрутами.

Загалом, результати PEST-аналізу свідчать про високий рівень зовнішнього тиску на підприємство та одночасно відкривають можливості для стратегічного розвитку через технологічну адаптацію, підвищення якості послуг та ефективне реагування на зміни в економічному та політичному середовищі.

Оцінка мікросередовища підприємства ТОВ ВКФ «Ігрек» у 2024р. наведена в табл. 2.4.

Аналіз мікросередовища підприємства дозволяє визначити чинники безпосереднього впливу на діяльність ТОВ ВКФ «Ігрек» з боку основних учасників ринку. Як видно з табл. 2.4, основними суб'єктами мікросередовища є: споживачі, конкуренти, постачальники, посередники та інфраструктура.

Споживачі, зокрема пасажирів міських та приміських маршрутів, формують основний попит на послуги підприємства. Їхні очікування щодо стабільності, безпеки та комфорту перевезень зростають, що вимагає від компанії постійного вдосконалення якості обслуговування.

Таблиця 2.4

Оцінка мікросередовища підприємства ТОВ ВКФ «Ігрек» у 2024р.

Суб'єкт	Характеристика	Вплив на підприємство
Споживачі	Пасажири міських та приміських маршрутів	Формують попит, очікують стабільного, комфортного і безпечного перевезення
Конкуренти	Приватні маршрутні перевізники, міський транспорт, каршерінг	Змушують підвищувати якість послуг і контролювати ціни
Постачальники	Паливо, запчастини, технічне обслуговування, ремонтна база	Високі ціни і обмеженість ресурсів підвищують витрати
Посередники	Муніципальні структури, організатори конкурсів на маршрути	Визначають доступ до ринку, можуть впливати на дотації або регулювання
Інфраструктура	Дороги, маршрутна мережа, автостанції, ремонтні потужності	Їх стан напряму впливає на якість і рентабельність перевезень

Джерело: складено автором

Конкуренти, серед яких приватні перевізники, громадський транспорт і нові форми мобільності (такі як каршерінг), створюють додатковий тиск на підприємство. Це спонукає «Ігрек» до гнучкої цінової політики, підвищення стандартів перевезення та розробки нових сервісів.

Постачальники (паливо, запчастини, обслуговування) відіграють важливу роль у формуванні собівартості послуг. Постійне зростання цін і нестабільність поставок призводить до збільшення операційних витрат, що знижує прибутковість.

Посередники, зокрема муніципальні органи, мають вирішальне значення для доступу підприємства до маршрутів через проведення конкурсів, а також можуть впливати на дотаційні програми. Їхня роль у регулюванні ринку пасажирських перевезень вимагає активної взаємодії з владними структурами.

Інфраструктура (дороги, мережа маршрутів, технічні бази) безпосередньо впливає на ефективність роботи транспорту. Незадовільний стан доріг або нестача ремонтних потужностей можуть призводити до збоїв у

перевезеннях та підвищення витрат на техобслуговування.

У цілому, мікросередовище формує операційні умови діяльності підприємства. Його ретельний аналіз дозволяє ТОВ ВКФ «Ігрек» адаптувати свою стратегію до зовнішніх впливів і забезпечити конкурентоспроможність на ринку пасажирських перевезень.

SWOT-аналіз є одним із ключових інструментів стратегічного планування, який дозволяє об'єктивно оцінити внутрішні (сильні та слабкі сторони) та зовнішні (можливості і загрози) фактори, що впливають на діяльність підприємства. Для ТОВ ВКФ «Ігрек», яке працює у сфері пасажирських перевезень, проведення такого аналізу має особливу важливість (табл. 2.5).

Таблиця 2.5

SWOT-аналіз ТОВ ВКФ «Ігрек» у 2024р.

Сильні сторони	Слабкі сторони
- Досвід роботи понад 30 років	- Значні матеріальні збитки через обстріл
- Договори на обслуговування міських маршрутів	- Скорочення обсягів діяльності на 60%
- Можливість виконання як пасажирських, так і вантажних перевезень	- Висока частка позичкового капіталу, негативний власний капітал
- Власна виробничо-технічна база (ремонт, обслуговування)	- Високий рівень витрат, особливо на ремонт і паливо
Можливості	Загрози
- Відновлення і оновлення автопарку	- Зростання цін на пальне, комплектуючі
- Співпраця з муніципалітетом, участь у програмах підтримки	- Посилення конкуренції з боку приватних перевізників
- Впровадження цифрових інструментів обслуговування	- Подальші руйнування інфраструктури або збої в роботі через безпекову ситуацію
- Зростання попиту на громадський транспорт в післявоєнний період	- Регуляторні вимоги щодо екологічності та комфорту, які потребують інвестицій

Джерело: складено автором

Проведений SWOT-аналіз дозволив виявити ключові чинники, що впливають на діяльність ТОВ ВКФ «Ігрек» у сучасних умовах. Серед сильних сторін підприємства — тривалий досвід роботи, наявність договорів на перевезення, власна ремонтна база та універсальність послуг. Водночас, слабкими місцями є висока фінансова залежність від кредитів, негативний власний капітал, зниження обсягів діяльності та зростання витрат.

Підприємство має перспективи відновлення через оновлення автопарку, впровадження цифрових технологій та співпрацю з муніципалітетом. Проте воно стикається з серйозними загрозами — від конкуренції й зростання цін до безпекових ризиків і регуляторного тиску.

Таким чином, SWOT-аналіз є основою для формування стратегічного бачення розвитку підприємства, а також визначення першочергових заходів для подолання фінансових труднощів, збереження ринку та підвищення конкурентоспроможності в післякризовий період.

2.2 Оцінка майнового стану та структури капіталу підприємства

Оцінка майнового стану підприємства — це систематичне дослідження активів підприємства, їх структури, розміру, складу та динаміки у часі з метою визначення ефективності використання майна та його здатності забезпечувати поточну й перспективну господарську діяльність.

Майно підприємства поділяється на дві великі групи:

- необоротні активи — призначені для тривалого використання (основні засоби, нематеріальні активи, довгострокові фінансові інвестиції);
- оборотні активи — використовуються у поточній діяльності (запаси, дебіторська заборгованість, грошові кошти тощо).

Структура капіталу відображає співвідношення власних і залучених джерел фінансування майна підприємства. До власного капіталу належать статутний капітал, додатковий капітал, резерви й нерозподілений (непокритий) прибуток/збиток. Залучені (позикові) кошти представлені довгостроковими і поточними зобов'язаннями, включаючи кредити банків, кредиторську заборгованість та інші зовнішні джерела.

Оцінка майнового стану тісно пов'язана з аналізом структури капіталу, оскільки вона впливає на фінансову стійкість, ліквідність і платоспроможність підприємства. Збалансована структура капіталу забезпечує оптимальне

співвідношення ризику і доходності, знижує залежність від зовнішніх кредиторів і підвищує довіру інвесторів.

Для оцінки майнового стану підприємства важливо проаналізувати динаміку активів за звітні роки (2022–2024 рр.) по групах (табл. 2.6).

Таблиця 2.6

Аналіз активів ТОВ ВКФ «Ігрек» за 2022-2024 рр., тис.грн.

Показники	Роки			Абсол.відх. 2024 від	
	2022	2023	2024	2022	2023
I. Необоротні активи	872043	1482865	1612655	740612	129790
Основні засоби:	872043	1482865	1612655	740612	129790
первісна вартість	1002850	1705295	1854553	851704	149259
знос	130806	222430	241898	111092	19468,5
II. Оборотні активи	415777	349414	327283	-88494	-22131
Запаси:	124733	122295	124368	-365,56	2072,64
Дебіторська заборгованість за послуги	124733	101330	101458	-23275	127,67
Дебіторська заборгованість за розрахунками з бюджетом	20056,9	9970,22	5927,76	-14129	-4042,5
Інша поточна дебіторська заборгованість	41577,7	17470,7	26182,6	-15395	8711,94
Гроші та їх еквіваленти	103944	97835,9	68729,4	-35215	-29106
Інші оборотні активи	732	512,2	617,9	-114,1	105,7
Баланс	1287820	1832279	1939938	652118	107659

Джерело: складено автором [37]

У період з 2022 по 2024 рік загальний обсяг активів ТОВ ВКФ «Ігрек» зріс на 652 118 тис. грн, що свідчить про поступове відновлення діяльності підприємства після кризового періоду та реалізацію інвестиційних проєктів.

Обсяг необоротних активів зріс з 872 043 тис. грн у 2022 році до 1 612 655 тис. грн у 2024 році, тобто на 740 612 тис. грн. Це зростання зумовлено

придбанням або модернізацією основних засобів, про що свідчить:

- Збільшення первісної вартості основних засобів на 851 704 тис. грн.
- Пропорційне зростання суми зносу (на 111 092 тис. грн), що є наслідком експлуатації нових активів та поступового старіння наявних.

Така динаміка свідчить про інвестиційний характер стратегії підприємства та зусилля щодо оновлення матеріально-технічної бази, що є позитивним фактором для його довгострокового розвитку.

Оборотні активи, навпаки, зменшилися на 88 494 тис. грн у порівнянні з 2022 роком, і на 22 131 тис. грн – у порівнянні з 2023 роком. Таке скорочення може бути пов’язане з:

- Зменшенням грошових коштів та їх еквівалентів — майже на 35,2 млн грн за 2022–2024 рр., що може свідчити про інтенсивне фінансування інвестицій або погашення зобов’язань.
- Скороченням дебіторської заборгованості за розрахунками з бюджетом — на 14,1 млн грн, що є позитивним сигналом, адже зменшується фінансовий тягар.
- Падінням іншої поточної дебіторської заборгованості у 2023 р., проте у 2024 р. вона зросла на понад 8,7 млн грн, що потребує уваги до платіжної дисципліни контрагентів.

Водночас обсяг запасів залишається стабільним, а в 2024 році навіть спостерігається їх незначне зростання, що свідчить про стабільну виробничу діяльність.

Загальна структура активів зазнала змін: частка необоротних активів зросла, тоді як оборотні активи зменшилися, що свідчить про довгострокову орієнтацію підприємства — замість накопичення ресурсів підприємство інвестує у розвиток.

Баланс підприємства зріс з 1 287 820 тис. грн у 2022 році до 1 939 938 тис. грн у 2024 році, що на 50,5% більше, і є позитивною динамікою, яка свідчить про нарощування активної частини підприємства та потенціал для

розширення діяльності.

Аналіз активів ТОВ ВКФ «Ігрек» демонструє загальне покращення майнового стану підприємства, особливо у напрямку оновлення основних засобів. Водночас необхідно оптимізувати управління оборотними активами, зокрема дебіторською заборгованістю та грошовими потоками, щоб не допустити зниження платоспроможності.

Капітал товариства відображається в пасивах балансу. Аналіз пасивів підприємства свідчить, що він складається з власного та позичкового капіталів (табл. 2.7).

Таблиця 2.7

Аналіз пасивів ТОВ ВКФ «Ігрек» за 2019-2022 рр., тис.грн.

Показники	Роки			Абсол.відх. 2024 від	
	2022	2023	2024	2022	2023
1. Власний капітал	167024	-154272	-341455	-508479	-187183
Зареєстрований (пайовий) капітал	433574	433574	433574	0	0
Додатковий капітал	7357	7356	7356	-1	0
Резервний капітал	340	340	340	0	0
Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	-274247	-595542	-782725	-508478	-187183
II. Довгострокові зобов'язання і забезпечення	772043	1902865	1872655	1100612	-30210
Довгострокові кредити банків	765470	1895932	1862623	1097153	-33309
Інші довгострокові зобов'язання	4653	4694	6668	2015	1974
Довгострокові забезпечення	1908	2227	3352	1444	1125
Цільове фінансування	12	12	12	0	0
III. Поточні зобов'язання і забезпечення	348753	83686	408738	59985	325052
Поточна кредиторська заборгованість за:	0	0	263388	263388	263388
за товари, роботи, послуги	340484	70021	130653	-209831	60632
за розрахунками з бюджетом	299	370	617	318	247
розрахунками зі страхування	0	41	0	0	-41
розрахунками з оплати праці	21	4	0	-21	-4
Поточні забезпечення	2842	3054	2431	-411	-623
Інші поточні зобов'язання	5107	10196	11649	6542	1453
БАЛАНС	1287820	1832279	1939938	652118	107659

Джерело: складено автором [37]

Аналіз динаміки пасивів ТОВ ВКФ «Ігрек» за 2022–2024 роки свідчить

про значну трансформацію структури джерел формування активів, зокрема — погіршення фінансової стійкості та зростання боргового навантаження.

У 2022 р. власний капітал становив 167 024 тис. грн, однак уже в 2023 р. показав від’ємне значення –154 272 тис. грн, а в 2024 р. ще більше погіршився — до –341 455 тис. грн. Основна причина — накопичення непокритих збитків, які зросли на 508 478 тис. грн за два роки. Це свідчить про вкрай нестійкий фінансовий стан підприємства, що працює в умовах негативного власного капіталу, тобто — має ознаки фінансової неплатоспроможності.

Довгострокові зобов’язання у 2022 р. довгострокові зобов’язання становили 772 043 тис. грн, а вже в 2023 р. зросли до 1 902 865 тис. грн. У 2024 р. спостерігається незначне скорочення до 1 872 655 тис. грн. Основна частка — це довгострокові банківські кредити, які у 2024 р. склали понад 1,86 млрд грн, що є сигналом великої боргової залежності. Такі обсяги зобов’язань свідчать або про інвестиційні плани, або про покриття збитків за рахунок кредитів, що є ризикованою практикою без реального джерела покриття.

Поточні зобов’язання: обсяг короткострокових зобов’язань коливався: у 2022 р. — 348 753 тис. грн, у 2023 р. — лише 83 686 тис. грн, однак у 2024 р. знову різко зріс — до 408 738 тис. грн. Зростання пов’язано із появою значної поточної заборгованості за довгостроковими зобов’язаннями — 263 388 тис. грн, тобто частина боргів уже підлягає терміновому погашенню. Також спостерігається зростання кредиторської заборгованості за товари та послуги, що говорить про нестачу оборотних коштів для розрахунків із постачальниками. Загальний обсяг балансу зріс на 652 118 тис. грн протягом 2022–2024 рр., що свідчить про залучення додаткових ресурсів, однак не за рахунок прибутковості, а за рахунок позик. Структура балансу все більше зміщується в бік зовнішніх зобов’язань, що створює борговий тиск та знижує фінансову незалежність.

ТОВ ВКФ «Ігрек» перебуває у ризиковій фінансовій ситуації, з негативним власним капіталом та великою залежністю від банківських кредитів. У разі збереження такої динаміки існує загроза втрати ліквідності та

поглиблення кризових явищ. Рекомендовано: оптимізувати витрати; працювати над прибутковістю діяльності; реструктуризувати борги та шукати альтернативні джерела фінансування.

2.3 Оцінка фінансового стану підприємства

Фінансовий стан підприємства є результатом взаємодії всіх елементів його господарської діяльності. Його оцінка є важливою складовою фінансово-економічного аналізу, що дозволяє виявити поточні проблеми, визначити рівень платоспроможності, фінансової стійкості та прибутковості підприємства, а також сформулювати заходи щодо подальшого розвитку.

Платоспроможність – це здатність підприємства вчасно виконувати свої фінансові зобов'язання перед кредиторами. Вона оцінюється за допомогою показників ліквідності, які порівнюють оборотні активи з поточними зобов'язаннями (2.8).

Таблиця 2.8

Аналіз показників ліквідності і платоспроможності ТОВ ВКФ «Ігрек» за 2022-2024 рр., тис. грн.

Показники	2022	2023	2024	Відхил. 2024 від 2022	
				Абсол.	Темп росту, %
Коеф. загальної ліквідності	1,19	4,18	0,8	-0,39	67,23
Коеф. швидкої ліквідності	0,84	2,71	0,5	-0,34	59,52
Коеф. абсолютної ліквідності	0,3	1,17	0,17	-0,13	56,67
Коеф. автономії	0,13	-0,08	-0,18	-0,31	-138,46

Джерело: складено автором

На підставі розрахунків, поданих у табл. 2.8, можна зробити такі висновки щодо динаміки ліквідності та фінансової стійкості ТОВ ВКФ «Ігрек» упродовж 2022–2024 років:

Коефіцієнт загальної ліквідності, що демонструє здатність підприємства покривати поточні зобов'язання всіма оборотними активами, знизився з 1,19 у 2022 році до 0,80 у 2024 році. Це свідчить про втрату здатності підприємства

вчасно розраховуватися за короткостроковими боргами, оскільки нормативне значення показника має бути не нижче 1,0. Темп зниження склав понад 32%, що є негативною динамікою.

Коефіцієнт швидкої ліквідності, який оцінює покриття поточних зобов'язань найбільш ліквідними оборотними активами (без урахування запасів), також скоротився — з 0,84 до 0,50, що свідчить про недостатню платоспроможність підприємства навіть за умови реалізації дебіторської заборгованості.

Коефіцієнт абсолютної ліквідності — найбільш жорсткий показник, який визначає можливість негайного погашення зобов'язань за рахунок грошових коштів та їх еквівалентів. У 2024 році він становив лише 0,17, що майже вдвічі менше, ніж у 2022 році (0,30). Це вказує на зниження грошових резервів і загрозу неплатоспроможності в короткостроковій перспективі.

Коефіцієнт автономії, який визначає частку власного капіталу в загальній структурі фінансування підприємства, у 2022 році становив 0,13, однак у наступні роки набув від'ємних значень — $-0,08$ у 2023 і $-0,18$ у 2024. Це свідчить про те, що підприємство стало фінансово нестійким, а обсяг позикових коштів перевищив розмір активів. Така ситуація характерна для критичного стану і свідчить про ризик банкрутства без зовнішньої фінансової підтримки.

Таким чином, динаміка показників ліквідності та платоспроможності ТОВ ВКФ «Ігрек» у 2022–2024 роках загалом негативна. Підприємство втрачає здатність розраховуватись за поточними зобов'язаннями, має критичний рівень залежності від позикових коштів і демонструє ознаки фінансової нестабільності, що вимагає термінових антикризових заходів.

Фінансова стійкість характеризує здатність підприємства забезпечити свою діяльність стабільними джерелами фінансування. Основними показниками виступають: коефіцієнт автономії (частка власного капіталу), коефіцієнт фінансової залежності, коефіцієнт маневреності.

За результатами аналізу, ТОВ ВКФ «Ігрек» має негативне значення

власного капіталу у 2023–2024 рр., що свідчить про критичну фінансову нестійкість. Частка позичкових коштів залишається дуже високою, що створює серйозні ризики для подальшої діяльності підприємства (табл. 2.8).

Таблиця 2.8

Аналіз показників фінансової стійкості ТОВ ВКФ «Ігрек» за 2022–2024 рр., тис. грн.

Показники	2022	2023	2024	Відхил. 2024 від 2022	
				Абсол.	Темп росту, %
Коефіцієнт автономії	0,13	– 0,08	– 0,18	0,31	-138,46
Коефіцієнт фінансового левериджу	6,71	– 12,88	– 6,68	13,39	-99,55
Коеф. забезпеченості власними оборотними засобами	– 1,70	– 4,69	– 5,97	-4,27	351,18
Коефіцієнт маневреності власного капіталу	– 4,22	10,61	5,72	9,94	-135,54

Джерело: складено автором

Показники фінансової стійкості ТОВ ВКФ «Ігрек» у 2022–2024 роках свідчать про серйозне погіршення структури капіталу та високий рівень фінансових ризиків.

Коефіцієнт автономії, який показує частку власного капіталу в загальній структурі джерел фінансування, знизився з 0,13 у 2022 році до –0,18 у 2024 році. Це означає, що підприємство втратило весь власний капітал і фінансується виключно за рахунок зобов'язань, що свідчить про повну фінансову залежність і загрозу неплатоспроможності.

Коефіцієнт фінансового левериджу, який визначає співвідношення залученого капіталу до власного, у 2022 році становив 6,71, що вже свідчило про залежність від зовнішніх коштів. У 2023 і 2024 роках цей показник набув від'ємних значень (–12,88 та –6,68 відповідно), що є наслідком від'ємного власного капіталу. Така ситуація є критичною, адже свідчить не лише про відсутність власного фінансування, але й про накопичення боргів.

Коефіцієнт забезпеченості власними оборотними засобами в усі три роки має негативне значення, що означає повну відсутність у підприємства власних коштів для покриття оборотних активів. Показник знизився з –1,70 у

2022 році до –5,97 у 2024 році, що вказує на суттєве загострення проблем з обіговими коштами.

Коефіцієнт маневреності власного капіталу, який показує, яка частина власного капіталу є у формі оборотних засобів, був від'ємним у 2022 році (–4,22), потім різко виріс до 10,61 у 2023, а згодом знизився до 5,72 у 2024 році. Такі коливання викликані змінами у структурі зобов'язань, а також збитковою діяльністю підприємства, що впливає на величину капіталу.

Аналіз фінансової стійкості показує, що ТОВ ВКФ «Ігрек» перебуває в критичному фінансовому становищі, з від'ємним власним капіталом, негативними показниками забезпеченості оборотними засобами та критично високим борговим навантаженням. Така ситуація потребує негайної фінансової реструктуризації, пошуку зовнішнього фінансування або участі у державних програмах підтримки, щоб уникнути банкрутства.

Ділова активність відображає ефективність використання ресурсів підприємства. Основними її показниками є: оборотність активів, оборотність дебіторської та кредиторської заборгованості, період обороту коштів.

У період 2022–2024 рр. у ТОВ ВКФ «Ігрек» спостерігається недостатня швидкість обігу дебіторської заборгованості, що свідчить про неефективне управління грошовими потоками. Водночас зменшення грошових коштів на рахунках вказує на погіршення ліквідності (табл. 2.9).

Таблиця 2.9

Аналіз показників фінансової стійкості ТОВ ВКФ «Ігрек» за 2022–2024 рр., тис. грн.

Показники	2022	2023	2024	Відхил. 2024 від 2022	
				Абсол.	Темп росту, %
Оборотність активів	0,144	0,182	0,288	0,144	200,00
Оборотність оборотних активів	0,447	0,954	1,708	1,261	382,10
Оборотність дебіторської заборгованості	1,49	3,29	5,51	4,02	369,80
Дні обороту дебіторки	245	111	66	-179	26,94
Оборотність кредиторської заборгованості	0,545	4,76	4,28	3,735	785,32

Дні обороту кредиторки	873	372	149	-724	17,07
------------------------	-----	-----	-----	------	-------

Джерело: складено автором

Аналіз показників ділової активності ТОВ ВКФ «Ігрек» свідчить про помітне покращення ефективності використання ресурсів підприємства у 2022–2024 роках.

Оборотність активів зросла з 0,144 у 2022 році до 0,288 у 2024 році, що вказує на подвоєння ефективності використання всього майна підприємства для генерування доходу. Темп зростання цього показника становить 200 %, що є позитивною ознакою динаміки діяльності.

Оборотність оборотних активів зросла ще більш суттєво — з 0,447 до 1,708, тобто активи почали обертатись швидше, забезпечуючи більш часту зміну запасів, дебіторки та грошових коштів. Це свідчить про поліпшення ліквідності та операційної ефективності.

Оборотність дебіторської заборгованості збільшилася з 1,49 до 5,51, що означає, що компанія більш ефективно стягує борги з покупців. Відповідно, кількість днів обороту дебіторки зменшилась із 245 до 66 днів, що свідчить про скорочення середнього терміну оплати з боку клієнтів майже в 4 рази. Це позитивно впливає на грошові потоки.

Оборотність кредиторської заборгованості зросла з 0,545 до 4,28, що означає скорочення строків розрахунків із постачальниками. У 2022 році підприємство мало 873 дні обороту кредиторки, що вказувало на значні затримки з платежами. У 2024 році цей показник скоротився до 149 днів, що набагато ближче до рекомендованих меж. Це означає зростання платіжної дисципліни та кращу керованість борговими зобов'язаннями.

Загалом, наведені зміни свідчать про поліпшення фінансової дисципліни, ефективніше управління активами і зобов'язаннями, а також підвищення ділової активності підприємства у складних умовах функціонування.

Оцінка прибутковості дозволяє визначити здатність підприємства генерувати прибуток. Основні показники: рентабельність продажів,

рентабельність активів, рентабельність власного капіталу.

У 2022–2024 роках підприємство демонструє від’ємне значення чистого фінансового результату, що зумовлено високими витратами на обслуговування боргів, збитками від основної діяльності та зниженням інших операційних доходів. Це свідчить про низьку ефективність управління фінансами та необхідність термінового вдосконалення стратегії (табл. 2.10).

Таблиця 2.10

Аналіз показників рентабельності ТОВ ВКФ «Ігрек» за 2022-2024
рр., тис. грн.

Показники	2022	2023	2024	Відхилення 2024 від 2022	
				Абсол.відх.	%
Середній розмір майна	813893,00	1558936,00	1883319,00	1069426,00	231,40
Середній розмір власного капіталу	237981,00	6376,00	-247863,50	-485844,50	-104,15
Середній розмір власного обор. капіталу	-854741,25	-1493955,00	-1337141,00	-482399,75	156,44
Середній розмір перманентного капіталу	624002,5	1343830	1639896,5	1015894,00	262,80
Середній розмір авансованого капіталу	630264	1344837	1777676,5	1147412,50	282,05
Оплата праці	155	137	78	-77,00	50,32
Вартість господарських ресурсів	316105,50	303622,00	290563,00	-25542,50	91,92
Виручка від реалізації	185481,00	333508,00	558991,00	373510,00	301,37
Витрати	142268	200844	245514	103246,00	172,57
Прибуток (збиток) до оподаткування	-175345	-397869	-220198	-44833,00	125,57
Чистий прибуток (збиток)	-141911	-321294	-187183	-45272,00	131,90
Рентабельність, %					
Продажу	-94,54	-119,30	-39,39	55,15	41,67
Основних засобів	-58,52	-141,84	-84,38	-25,86	144,20
Оборотних активів	-1075,31	-1731,82	-744,96	330,34	69,28
Виробничих ресурсів	-55,50	-131,10	-75,80	-20,30	136,58
Трудових ресурсів	-113125,81	-290415,33	-282279,49	-169153,68	249,53
Всіх ресурсів	-55,47	-131,04	-75,78	-20,31	136,61
Витрат	-123,25	-198,10	-89,68	33,57	72,76
Активів	-21,54	-0,26	-0,12	21,43	0,54
Власного капіталу	-73,68	-6240,10	88,83	162,51	-120,56
Власного оборотного капіталу	20,51	26,63	16,47	-4,05	80,27
Авансованого капіталу	-27,82	-29,58	-12,39	15,44	44,52

Джерело: складено автором

У 2022–2024 роках рентабельність діяльності ТОВ ВКФ «Ігрек»

демонструє нестабільну, але загалом позитивну динаміку, хоча показники залишаються негативними, що свідчить про збитковість підприємства.

Чистий прибуток залишається від'ємним протягом трьох років. У 2024 році збиток склав –187,2 млн грн, що менше, ніж у 2023 році, проте все ще значна втрата. Це зумовлено як високими витратами, так і зниженням ефективності використання ресурсів.

Рентабельність продажу (відношення прибутку до виручки) покращилася з –94,54% у 2022 році до –39,39% у 2024 році, що означає зменшення частки збитків у виручці. Це може свідчити про часткову оптимізацію витрат або зростання доходів.

Рентабельність основних засобів, виробничих ресурсів, активів тощо — залишається негативною. Це говорить про неефективне використання майна та інвестицій, особливо з огляду на збільшення обсягів активів без досягнення прибутковості.

Рентабельність власного капіталу у 2024 році вийшла на позитивне значення (88,83%), проте цей показник не можна вважати достовірним маркером фінансового оздоровлення, оскільки у 2023 році власний капітал був негативним, і будь-яке коливання має сильний вплив на результат.

Рентабельність трудових ресурсів залишається вкрай низькою (–282 тис. грн на кожну 1 тис. грн зарплати), що свідчить про високі операційні втрати та непродуктивну структуру витрат.

Показники ефективності використання ресурсів (власного оборотного, авансованого, виробничого капіталу) демонструють певну стабілізацію, але все ще не дозволяють підприємству вийти на беззбитковий рівень.

Результати аналізу свідчать, що ТОВ ВКФ «Ігрек» знаходиться у кризовому стані, хоча деякі показники демонструють позитивну динаміку. Підприємству необхідно: продовжувати оптимізацію витрат; покращувати ефективність використання ресурсів; активніше впроваджувати інноваційні підходи до перевезень та управління; працювати над реструктуризацією боргів і залученням підтримки з боку держави або інвесторів.

Такі заходи можуть допомогти підприємству поступово вийти зі збитковості та підвищити фінансову стійкість.

Наступним кроком діагностики є аналіз управління персоналом. Основними частинами даного етапу є склад і структура персоналу, забезпеченість підприємства робітниками, адміністративно – управлінським персоналом, освітній рівень, кваліфікація, професійний склад, рух робочої сили підприємства (табл. 2.11).

Таблиця 2.11

Аналіз трудового колективу ТОВ ВКФ «Ігрек» за 2022-2024рр.

Показник	Чисельність, осіб		
	2022	2023	2024
Середньооблікова чисельність працівників облікового складу, з них:	402	167	183
Керівники, фахівці і технічні виконавці	21	16	16
Допоміжні робітники	38	18	13
Водії	270	102	119
Ремонтники	73	31	35

Джерело: складено автором

Протягом 2022–2024 років чисельність працівників підприємства суттєво зменшувалась, що відображає складний економічний стан та адаптацію до кризових умов.

Середньооблікова чисельність персоналу скоротилась з 402 осіб у 2022 році до 167 у 2023 р., але частково відновилась до 183 осіб у 2024 році. Це свідчить про масштабну оптимізацію штату у 2023 році та поступове відновлення операційної діяльності у 2024-му.

Найбільше зменшення відбулося серед водіїв: з 270 у 2022 р. до 102 у 2023 р., з подальшим збільшенням до 119 у 2024 р. Це прямо пов'язано з падінням обсягів +перевезень через зовнішні обставини (зокрема, безпекові ризики та втрати транспорту), а також із зменшенням кількості маршрутів.

Кількість ремонтників також скоротилася з 73 до 31 у 2023 році, що вказує на зниження обсягів технічного обслуговування через менший автопарк. У 2024 р. їх кількість дещо зросла до 35, що може свідчити про часткове оновлення рухомого складу або повернення машин на маршрути.

Кількість керівників, фахівців і технічних виконавців залишалась відносно стабільною (21 - 16 - 16), що вказує на мінімально необхідну управлінську підтримку навіть у складних умовах.

Допоміжний персонал скоротився вдвічі — з 38 до 13 осіб, що є типовим заходом у періоди жорсткої економії та зниження навантаження.

ТОВ ВКФ «Ігрек» пережив значну трансформацію персоналу, спричинену як зовнішніми (військовий стан, інфляція, ризики), так і внутрішніми факторами (фінансові збитки, зниження попиту на перевезення). У 2024 році простежується тенденція до часткового відновлення ключових виробничих кадрів, що створює передумови для стабілізації підприємства в майбутньому.

Коефіцієнти ефективності управління людськими ресурсами ТОВ ВКФ «Ігрек» наведені в табл. 2.12.

Таблиця 2.12

Коефіцієнти ефективності управління людськими ресурсами ТОВ ВКФ «Ігрек» за 2022-2024 рр.

Показник	2022	2023	2024
Економічна ефективність використання праці (виручка на 1 працівника, тис. грн)	461,54	1 996,52	3 054,68
Продуктивність персоналу (витрати на 1 працівника, тис. грн)	353,79	1 202,61	1 341,21
Рівень фінансового навантаження на одного працівника (фінансовий результат на 1 працівника, тис. грн)	-353,28	-1 924,61	-1 022,03

Джерело: складено автором

У період з 2022 по 2024 рік ТОВ ВКФ «Ігрек» продемонструвало позитивну динаміку ефективності використання трудових ресурсів, незважаючи на загальний фінансовий тиск:

Економічна ефективність використання праці (виручка на 1 працівника) зросла з 461,54 тис. грн у 2022 році до 3 054,68 тис. грн у 2024 році. Це свідчить про значне зростання продуктивності персоналу. Причиною такого зростання є як оптимізація чисельності персоналу, так і поступове відновлення обсягів виручки підприємства.

Продуктивність персоналу (витрати на одного працівника) також зросла

— з 353,79 тис. грн у 2022 році до 1 341,21 тис. грн у 2024 році. Це зростання частково пояснюється збільшенням фонду оплати праці, витратами на підтримку роботи за умов кризи, інфляційними процесами та підвищенням цін на паливо й техобслуговування.

Рівень фінансового навантаження на одного працівника (фінансовий результат на одного працівника) у 2022–2023 рр. мав негативне значення, що свідчить про збиткову діяльність підприємства. Проте у 2024 році збиток на одного працівника суттєво скоротився — з –1 924,61 тис. грн у 2023 році до –1 022,03 тис. грн. Це є ознакою часткового відновлення фінансової стабільності.

Дані свідчать про поступову стабілізацію роботи підприємства та зростання ефективності управління персоналом. Оптимізація штату дозволила підвищити продуктивність праці, однак для досягнення сталого розвитку ТОВ ВКФ «Ігрек» слід і надалі: модернізувати процеси управління персоналом; розвивати мотиваційні інструменти; інвестувати у підвищення кваліфікації ключових фахівців.

Такі заходи сприятимуть подальшому підвищенню ефективності праці та зменшенню фінансового навантаження на працівників.

Останнім етапом діагностики фінансово-економічного стану є визначення рівня ймовірності банкрутства ТОВ ВКФ «Ігрек» (табл. 2.13).

Таблиця 2.13

Оцінка ймовірності банкрутства ТОВ ВКФ «Ігрек» за 2022–2024 рр.

Рік	Коефіцієнт Бівера	Коефіцієнт Тиса	Коефіцієнт Терещенка	Модель Альтмана	Інтерпретація (за «Z»)
2022	-0,127	0,37	0,13	-1,11	Високий ризик
2023	-0,162	0,18	-0,08	-1,65	Дуже високий ризик
2024	-0,096	0,14	-0,18	-2,52	Критичний ризик

Джерело: складено автором

У період 2022–2024 рр. усі чотири методики оцінки ймовірності банкрутства ТОВ ВКФ «Ігрек» демонструють негативну динаміку, що свідчить про погіршення фінансової ситуації підприємства та зростання загрози неплатоспроможності.

Коефіцієнт Бівера, який відображає співвідношення грошового потоку до загальних зобов'язань, у всі роки має від'ємне значення, що свідчить про відсутність достатнього грошового потоку для покриття боргів. У 2023 році значення становило $-0,162$, а в 2024 році дещо покращилося до $-0,096$, однак ризик банкрутства залишається високим.

Коефіцієнт Тиса, що оцінює частку власного капіталу в загальному капіталі, знизився з $0,37$ у 2022 році до $0,14$ у 2024 році, що вказує на зростання залежності підприємства від позикових коштів і падіння фінансової стійкості.

Коефіцієнт Терещенка протягом аналізованого періоду також знизився — з $0,13$ до $-0,18$, підтверджуючи тенденцію до втрати фінансової автономії та зростання дефіциту власного капіталу.

Модель Альтмана (Z-рахунок) показала стабільно негативні значення, які є критичними. У 2022 році «Z»-показник становив $-1,11$ (високий ризик), у 2023 $-1,65$ (дуже високий ризик), а в 2024 $-2,52$, що відповідає стану глибокої фінансової кризи та майже неминучого банкрутства, якщо не буде прийнято заходів щодо стабілізації.

Отже, за всіма оцінками, підприємство перебуває в зоні критичного фінансового ризику, і це вимагає термінового відновлення платоспроможності, зниження боргового навантаження, а також перегляду бізнес-моделі та джерел фінансування.

ВИСНОВКИ ДО РОЗДІЛУ 2

Проведений аналіз фінансово-економічного стану ТОВ ВКФ «Ігрек» за 2022–2024 роки дозволяє зробити такі висновки:

Майновий стан підприємства характеризується зростанням активів, зокрема за рахунок необоротних активів. Проте відбулося зменшення оборотних активів, що негативно вплинуло на ліквідність.

Структура капіталу є незбалансованою: власний капітал у 2023–2024 рр.

має від'ємне значення, що свідчить про накопичення збитків та критичну залежність підприємства від зовнішніх джерел фінансування (довгострокові кредити).

Фінансові результати демонструють нестабільність: хоча виручка зростає, підприємство залишається збитковим. Основними причинами є високі витрати на обслуговування боргів, ремонт, паливо та зниження операційної ефективності.

Показники ліквідності погіршилися у 2024 році порівняно з 2022-м, зокрема коефіцієнт абсолютної ліквідності знизився до 0,17, що свідчить про ускладнення покриття короткострокових зобов'язань.

Фінансова стійкість підприємства є незадовільною: коефіцієнт автономії має від'ємне значення, а високі значення фінансового левериджу свідчать про критичний рівень боргового навантаження.

Ділова активність показала позитивну динаміку — зросла оборотність дебіторської заборгованості та активів, що може свідчити про часткове підвищення ефективності управління обіговими коштами.

Рентабельність усіх напрямів діяльності залишається від'ємною, що підтверджує низьку ефективність використання ресурсів підприємства.

Оцінка ймовірності банкрутства за допомогою моделей Бівера, Альтмана, Тиса та Терещенка вказує на високий та критичний рівень ризику неплатоспроможності підприємства в 2023–2024 роках.

Людські ресурси підприємства зазнали скорочення, однак економічна ефективність на одного працівника зросла за рахунок оптимізації витрат.

У цілому ТОВ ВКФ «Ігрек» перебуває у незадовільному фінансовому стані з ознаками фінансової нестійкості та високого ризику банкрутства. Ці дані вказують на необхідність розробки антикризових заходів, підвищення ефективності використання ресурсів, реструктуризацію заборгованості та пошук нових джерел доходу.

РОЗДІЛ 3

ШЛЯХИ ПОКРАЩЕННЯ ФІНАНСОВО-ЕКОНОМІЧНОГО СТАНУ ТОВ ВКФ «ІГРЕК»

3.1 Визначення проблем та резервів підвищення ефективності фінансової діяльності

Проведений аналіз фінансового стану ТОВ ВКФ «Ігрек» дозволив виявити ряд серйозних проблем, які стримують розвиток підприємства та знижують ефективність його фінансової діяльності:

- Хронічна збитковість, що триває протягом усіх трьох аналізованих років.
- Висока кредитна залежність: частка позикового капіталу у структурі балансу перевищує допустимі норми, а власний капітал має від'ємне значення.
- Низький рівень ліквідності та платоспроможності, що вказує на проблеми з покриттям поточних зобов'язань.
- Зниження оборотності активів, хоча в 2024 році динаміка дещо покращилася.
- Високий рівень витрат, особливо на ремонт, паливо та обслуговування застарілого автопарку.
- Скорочення трудового потенціалу, що може впливати на якість обслуговування.
- Високий ризик банкрутства, згідно з моделями Бівера, Альтмана, Терещенка та Тиса.

Ці проблеми свідчать про нестабільність функціонування підприємства і потребують розробки конкретних антикризових заходів та підвищення ефективності використання ресурсів.

Для подолання кризи та поліпшення фінансових результатів доцільно виявити та використати внутрішні резерви підприємства:

1. Оптимізація витрат: проведення енергозбереження, модернізація автопарку для зменшення витрат на паливо; переукладання договорів з постачальниками на більш вигідних умовах.

2. Підвищення ефективності використання активів: прискорення оборотності дебіторської заборгованості; продаж або здача в оренду надлишкових основних засобів.

3. Розширення ринку збуту: пошук нових маршрутів, участь у муніципальних програмах перевезень; залучення комерційних замовлень на вантажоперевезення.

4. Впровадження цифрових технологій: автоматизація продажу квитків, використання мобільних застосунків для пасажирів; використання GPS та облікових систем для контролю витрат.

5. Робота з персоналом: підвищення мотивації та кваліфікації водіїв і ремонтного персоналу; перерозподіл обов'язків для зменшення навантаження на адміністративну частину.

Крім внутрішніх резервів, підприємство має можливість використати зовнішні джерела підтримки:

- Державні та муніципальні програми підтримки транспорту в умовах війни.
- Грантове фінансування на модернізацію транспорту або екологічні ініціативи.
- Партнерство з великими компаніями для виконання корпоративних замовлень.
- Кредитні програми з пільговими умовами для оновлення основних засобів.

Таким чином, доцільно розглянути тенденції ринку пасажирських автоперевезень в Україні за 2022–2025 рр. (табл. 3.1).

У табл. 3.1 представлено ключові резерви підвищення ефективності фінансово-господарської діяльності ТОВ ВКФ «Ігрек», які ґрунтуються на результатах попереднього аналізу фінансового стану, ліквідності,

платоспроможності, ділової активності та рентабельності підприємства.

Таблиця 3.1

Тенденції ринку пасажирських автоперевезень в Україні за 2022–2025 рр.

Тенденція	Опис	Рекомендації для ТОВ «Ігрек»
Зростання ролі цифрових технологій	Впровадження мобільних додатків, GPS, електронного квитка	Розробити або підключитись до міського електронного квитка, відображати розклад онлайн
Вимоги до екологічності транспорту	Перехід на автобуси з екологічними двигунами (Euro 6, електро)	Планувати оновлення парку за підтримки державних або міських програм
Зміна структури попиту	Зменшення поїздок у робочі дні, нерівномірне навантаження маршрутів	Аналізувати заповненість, адаптувати розклад
Підвищення конкуренції серед перевізників	Боротьба за маршрути, зменшення тарифів	Підвищити якість сервісу, інформувати пасажирів, підтримувати бренд
Пошук ефективних логістичних рішень	Мультиформатні маршрути, об'єднання маршрутів, скорочення витрат	Оптимізувати маршрутну мережу, інтегрувати внутрішні логістичні процеси

Джерело: складено автором

Оптимізація структури витрат. Значна частка витрат припадає на ремонт, паливо та техобслуговування через зношеність автопарку. Проведення енергоощадних заходів, оновлення техніки та впровадження GPS-контролю може дозволити знизити витрати до 10–15%.

Покращення дебіторської політики. Оборотність дебіторської заборгованості у 2022 році становила 245 днів, але знизилась до 66 днів у 2024 році, що свідчить про ефективну роботу з боржниками. Подальше вдосконалення контролю за дебіторкою дозволить підвищити грошові надходження та ліквідність.

Підвищення ефективності використання активів. Аналіз оборотності активів показав позитивну динаміку — з 0,144 у 2022 р. до 0,288 у 2024 р. Продовження роботи над підвищенням ефективності їх використання (через відмову від зайвих активів, здачу в оренду тощо) є перспективним резервом.

Зниження залежності від зовнішнього фінансування. Власний капітал є від'ємним, тому пріоритетом має бути поступове оздоровлення капітальної структури. Зменшення частки позик та зростання власного фінансування

підвищить фінансову стійкість.

Покращення управління персоналом. Продуктивність праці зросла, але рівень фінансового навантаження на одного працівника залишається високим. Оптимізація чисельності, впровадження KPI та системи мотивації можуть позитивно вплинути на ефективність.

Використання цифрових інструментів. Переходи на онлайн-сервіси, автоматизація обліку, цифрові квитки й GPS дозволяють зменшити витрати, підвищити зручність обслуговування і збільшити дохід.

Робота з державними програмами. Враховуючи стратегічну роль транспорту, ТОВ ВКФ «Ігрек» може претендувати на фінансування з держпрограм підтримки підприємств у сфері логістики та перевезень в умовах воєнного стану.

Усі ці напрямки можуть забезпечити реальне зниження витрат, покращення фінансових показників та зменшення ймовірності банкрутства підприємства в майбутньому. При цьому доцільно розглянути показники конкурентоспроможності ТОВ ВКФ «Ігрек» (табл. 3.2).

Таблиця 3.2

Показники конкурентоспроможності ТОВ ВКФ «Ігрек» за 2022-2024

рр.

Показник	2022	2023	2024
Виручка (тис. грн)	185 481	333 508	558 991
Частка ринку (%)	12,0	14,5	16,0
Кількість пас./км (тис.)	4 500	5 100	5 600
Завантаження рухомого складу (%)	68,0	70,5	72,0
Витрати на маркетинг (тис. грн)	5 000	6 000	7 200
Індекс задоволеності пасажирів (бали 1-10)	7,2	7,8	8,1
Нові маршрути/клієнти (%)	0,0	5,0	8,0

Джерело: складено автором

У 2022–2024 роках підприємство демонструє стійке зростання ключових показників, що свідчить про підвищення рівня його конкурентоспроможності на ринку пасажирських перевезень.

Зростання виручки з 185 481 тис. грн у 2022 році до 558 991 тис. грн у 2024 році (+201%), при стабільному розвитку ринку, свідчить про підвищення

попиту на послуги підприємства, а також про розширення обсягів діяльності.

Частка ринку зросла з 12,0% до 16,0%, що вказує на зміцнення позицій підприємства серед конкурентів. Збільшення частки свідчить про успішну комерційну діяльність і ефективну роботу з клієнтами.

Кількість пасажиро-кілометрів (пас./км) як один з головних обсягів перевезень, збільшилась на 1 100 тис. за три роки, що підтверджує зростання попиту і збільшення транспортного навантаження на підприємство.

Завантаження рухомого складу підвищилося з 68,0% до 72,0%, що говорить про раціональніше використання транспортних потужностей та оптимізацію маршрутів.

Витрати на маркетинг зросли з 5 млн грн до 7,2 млн грн, тобто на 44%. Це свідчить про активні інвестиції в просування бренду, підтримку іміджу компанії, а також виведення нових маршрутів на ринок.

Індекс задоволеності пасажирів покращився з 7,2 до 8,1 балів, що вказує на зростання якості обслуговування, впровадження сучасних рішень, покращення умов перевезень і сервісу.

Поява нових маршрутів або клієнтів (0% → 8%) підтверджує розширення географії діяльності, пошук нових сегментів і адаптацію до потреб ринку.

ТОВ ВКФ «Ігрек» демонструє динамічне покращення конкурентних позицій: збільшує виручку, ринкову частку та задоволеність клієнтів, що свідчить про стратегічно правильне управління фінансами, маркетингом і операційною діяльністю. Ці позитивні тенденції створюють потенціал для подальшого зростання, попри загальні економічні виклики.

Під час дослідження доцільно провести й оцінку маршрутів ТОВ ВКФ «Ігрек» за матрицею BCG (табл. 3.3).

Оцінка маршрутної мережі ТОВ ВКФ «Ігрек» за допомогою матриці BCG дала змогу класифікувати маршрути за рівнем частки пасажиропотоку та темпом його приросту, що дозволяє ефективніше планувати стратегії розвитку та оптимізації. Маршрути №31 та №73 потрапили до категорії «Зірки», що

свідчить про їх високу частку на ринку та значне зростання пасажиропотоку (+12,5% і +10,3% відповідно). Це маршрути з великим потенціалом розвитку, які забезпечують стабільний приплив пасажирів і мають позитивну динаміку. У зв'язку з цим доцільно інвестувати в підвищення якості обслуговування, розширення рейсів та підвищення комфорту.

Таблиця 3.3

Оцінка маршрутів ТОВ ВКФ «Ігрек» за матрицею BCG у 2024р.

Маршрут	Частка пасажиропотоку, %	Приріст пасажиропотоку (річний), %	Категорія BCG	Рекомендації
№31	18,2 %	+12,5 %	Зірка	Інвестувати, покращити сервіс, розширити частоту руху
№87А	16,5 %	+2,8 %	Дійна корова	Зберегти рівень обслуговування, оптимізувати витрати
№146А	10,0 %	+8,0 %	Знак питання	Дослідити попит, можливе розширення або об'єднання
№101А	5,3 %	-1,5 %	Собака	Розглянути оптимізацію або припинення обслуговування
№73	14,9 %	+10,3 %	Зірка	Інвестувати у збільшення рейсів, підвищити комфорт
№107	7,1 %	+0,2 %	Дійна корова	Підтримувати рівень обслуговування
№91	3,8 %	-3,7 %	Собака	Мінімізувати витрати, розглянути альтернативні маршрути
№151А/ 151Б	8,2 %	+5,6 %	Знак питання	Розглянути дофінансування, провести маркетинговий аудит

Джерело: складено автором

Маршрути №87А та №107 класифіковані як «Дійні корови», оскільки мають високу частку ринку, але невелике або майже нульове зростання пасажиропотоку. Такі напрямки забезпечують стабільний дохід при мінімальних інвестиціях. Рекомендовано підтримувати поточний рівень обслуговування та зосередитися на оптимізації витрат.

Маршрути №146А та №151А/151Б належать до категорії «Знак

питання», що означає наявність певного потенціалу, але недостатню частку ринку для гарантування стабільності. Вони мають позитивну динаміку (+8,0% і +5,6%), тому потребують подальшого аналізу, дослідження попиту та можливої підтримки у вигляді дофінансування або маркетингових кампаній.

Маршрути №101А та №91 визначені як «Собаки», тобто ті, що мають низьку частку ринку та негативну або незначну динаміку. Вони не приносять значного прибутку, а обслуговування може бути збитковим. Рекомендовано розглянути варіанти оптимізації, скорочення рейсів або повне припинення обслуговування.

Загалом, результати аналізу за BCG-матрицею дають чітке уявлення про те, куди доцільно інвестувати ресурси, які маршрути варто підтримувати на стабільному рівні, а які – потребують перегляду стратегії. Такий підхід дозволяє обґрунтовано формувати портфель маршрутів і підвищувати загальну ефективність перевізної діяльності підприємства.

Таким чином, конкурентна позиція ТОВ ВКФ «Ігрек» за 2024р. наведена в табл. 3.4.

Таблиця 3.4

Конкурентна позиція ТОВ ВКФ «Ігрек» за 2024р.

Показник	Оцінка (1–5)	Коментар
Частка ринку	3	Середня частка по місту Дніпро
Якість обслуговування	3	Робота ведеться, але обмежена через пошкодження рухомого складу
Імідж і бренд	3	Відоме підприємство, стабільна історія
Інноваційність	2	Цифрові інструменти використовуються частково
Рівень витрат	2	Витрати високі, зросли на 80 %
Середня конкурентна позиція	2,6	

Джерело: складено автором

У табл. 3.4 наведено узагальнену оцінку конкурентної позиції ТОВ ВКФ «Ігрек» на ринку міських пасажирських перевезень у місті Дніпро за п'ятибальною шкалою.

Частка ринку оцінена на рівні 3 балів, що відповідає середньому рівню. Це свідчить про стабільну, але не домінуючу позицію підприємства серед

конкурентів. Частка ринку продовжує зростати, що є позитивною тенденцією.

Якість обслуговування також отримала 3 бали. Незважаючи на зусилля з покращення сервісу, якість послуг стримується матеріальними обмеженнями, зокрема частковою непридатністю рухомого складу через воєнні дії. Імідж і бренд мають оцінку 3, що свідчить про позитивне сприйняття компанії серед споживачів, зважаючи на її довгу історію та стабільну присутність на ринку. Інноваційність отримала лише 2 бали. Це означає, що використання цифрових технологій є частковим і потребує подальшого впровадження (електронні квитки, мобільні додатки, GPS-моніторинг). Рівень витрат оцінено на 2 бали, оскільки витрати підприємства залишаються високими — вони зросли приблизно на 80% порівняно з 2022 роком. Це знижує прибутковість і обмежує фінансову стійкість.

Загальна середня оцінка конкурентної позиції – 2,6 бали, що свідчить про помірну конкурентоспроможність. Підприємство має потенціал для зростання, однак потребує стратегічних рішень щодо зниження витрат, впровадження інновацій та оновлення технічної бази.

3.2 Розробка рекомендацій щодо покращення фінансової стратегії підприємства

Враховуючи негативне значення власного капіталу та високу частку позикових коштів у структурі балансу, доцільно реалізувати наступні заходи:

- Провести реструктуризацію заборгованості, у т.ч. домовленості з кредиторами про перенесення строків або часткове списання відсотків.
- Шукати джерела додаткового фінансування, зокрема через участь у муніципальних та державних програмах підтримки.
- Розглянути можливість залучення стратегічного інвестора або партнерства на умовах часткової участі в капіталі для зміцнення фінансової бази.

- Рационалізувати витрати, особливо на обслуговування боргу, зниження адміністративних витрат та зменшення збиткових маршрутів.

З метою зниження витрат на ремонт зношеної техніки та підвищення ефективності використання позикових коштів шляхом залучення сучасного рухомого складу через фінансовий лізинг, що дозволяє уникнути одноразового великого капіталовкладення та покращити фінансову структуру балансу ТОВ ВКФ «Ігрек» доцільно запропонувати реалізувати проєкт «Лізинг трьох нових автобусів для оптимізації капітальної структури і витрат».

Характеристика проєкту:

- ~ Об'єкт інвестування: 3 нових автобуси (середній клас)
- ~ Схема придбання: фінансовий лізинг на 3 роки
- ~ Вартість одного автобуса: 2,5 млн грн
- ~ Загальна вартість: 7,5 млн грн
- ~ Щорічний лізинговий платіж: ~2,7 млн грн
- ~ Очікуване зниження витрат на ремонт: до 1,2 млн грн/рік
- ~ Очікуване зростання виручки за рахунок нових маршрутів, стабільної роботи та підвищеного комфорту: 2,5–3 млн грн/рік

Оцінка економічної ефективності проєкту оновлення рухомого складу через лізинг ТОВ ВКФ «Ігрек» наведена в табл. 3.5.

Таблиця 3.5

Оцінка економічної ефективності проєкту оновлення рухомого складу через лізинг ТОВ ВКФ «Ігрек» на 2026 р., тис.грн.

Показник	Значення
1. Кількість нових автобусів, що планується взяти в лізинг	3 шт.
2. Вартість одного автобуса	2 500
3. Загальна вартість проєкту	7 500
4. Щорічний лізинговий платіж	2 700
5. Очікуване зростання виручки	+2 700
6. Очікуване зменшення витрат на ремонт	+1 200
7. Додаткові витрати на обслуговування та паливо	–1 000
8. Сумарний економічний ефект (5+6–4–7)	+200

Джерело: складено автором

Для підвищення ефективності перевезень та зниження витрат ТОВ ВКФ

«Ігрек» запланувало оновлення частини рухомого складу шляхом придбання трьох нових автобусів у лізинг. Вартість одного транспортного засобу складає 2,5 млн грн, тож загальна сума проєкту – 7,5 млн грн. Щорічний лізинговий платіж – 2,7 млн грн. Очікуване зростання виручки становитиме 2,7 млн грн за рахунок: запуску нових рейсів, підвищення комфортності та привабливості послуг, стабільнішої роботи транспорту. Крім того, прогнозується зниження витрат на ремонт на 1,2 млн грн завдяки заміні застарілих автобусів, що потребували значного технічного обслуговування. Однак будуть і додаткові витрати на паливе та обслуговування нової техніки, які орієнтовно становитимуть 1 млн грн на рік. У підсумку, чистий економічний ефект від впровадження проєкту очікується на рівні +200 тис. грн щорічно, що свідчить про його доцільність не лише з позиції підвищення технічного рівня, а й з погляду поступового фінансового оздоровлення підприємства.

Економічний результат від реалізації проєкту вплине і на показники фінансового стану (табл. 3.6).

Таблиця 3.6

Оцінка впливу проєкту оновлення рухомого складу на фінансові показники ТОВ ВКФ «Ігрек» у 2026 році

Показник	2024	2026 прогноз	Зміна (+/-)	Коментар
Коефіцієнт загальної ліквідності	0,80	0,85	+0,05	Зростання виручки та зменшення витрат покращують поточні активи
Коефіцієнт швидкої ліквідності	0,50	0,55	+0,05	Додатковий чистий прибуток збільшує грошові залишки
Коефіцієнт автономії	-0,18	-0,16	+0,02	Поліпшення власного капіталу через позитивний фінрезультат
Рентабельність продажу (%)	-39,39	-25,0	+14,39	Зростання виручки на 2,7 млн грн та зниження витрат
Рентабельність активів (ROA) (%)	-0,12	+0,11	+0,23	Поліпшення загального ефекту від використання активів
Рентабельність власного капіталу (ROE) (%)	88,83	95,00	+6,17	Незначне покращення за рахунок зростання прибутку при від'ємному капіталі
Коефіцієнт фінансового левериджу	-6,68	-6,50	+0,18	Легка стабілізація структури капіталу

Джерело: складено автором

У табл. 3.6 представлено аналіз очікуваного впливу проєкту оновлення рухомого складу через лізинг на фінансові показники ТОВ ВКФ «Ігрек» у 2026 році. Згідно з розрахунками, реалізація проєкту матиме помірно позитивний ефект на більшість ключових фінансових індикаторів. Коефіцієнт загальної ліквідності зріс з 0,80 до 0,85, що свідчить про покращення спроможності підприємства розраховуватись за поточними зобов'язаннями. Це стало можливим завдяки зростанню обігу грошових коштів та зменшенню витрат на ремонт.

Коефіцієнт швидкої ліквідності також покращився, що свідчить про підвищення рівня фінансової гнучкості компанії у короткостроковій перспективі. Коефіцієнт автономії, хоча й залишається від'ємним, показав позитивну динаміку: покращення власного капіталу, зокрема за рахунок підвищення прибутковості, частково стабілізувало структуру джерел фінансування. Коефіцієнт фінансового левериджу незначно скоротився (з $-6,68$ до $-6,50$), що свідчить про зниження залежності від зовнішніх запозичень.

Рентабельність продажу суттєво зросла — з $-39,39\%$ до $-25,0\%$. Це є результатом зростання виручки (на 2,7 млн грн) при одночасному зниженні витрат на ремонт і обслуговування (на 1,2 млн грн).

Рентабельність активів (ROA) перейшла у позитивну зону, що вказує на підвищення ефективності використання всього активного капіталу підприємства.

Рентабельність власного капіталу (ROE) також зросла. Незважаючи на те, що власний капітал залишається від'ємним, зростання чистого фінансового результату сприяє позитивній динаміці.

Запропонований проєкт оновлення рухомого складу через лізинг є доцільним. Він дозволяє досягти помітного покращення ключових показників ліквідності, рентабельності та частково стабілізувати структуру капіталу підприємства. Це створює основу для поступового виходу з кризового фінансового стану та нарощування конкурентоспроможності.

З метою підвищення ефективності фінансової діяльності ТОВ ВКФ «Ігрек» доцільно порекомендувати:

- Впровадити автоматизовану систему управлінського обліку (на базі Excel, М.Е.Дос, 1С або аналогічних платформ) для оперативного контролю за грошовими потоками.
- Проводити регулярну діагностику фінансового стану, включно з прогнозуванням за моделями Альтмана, Бівера тощо.
- Оптимізувати оборотний капітал, зменшивши обсяг дебіторської заборгованості та прискоривши її обіг.
- Проводити факторний аналіз витрат для виявлення неефективних напрямів і скорочення перевитрат.

В рамках цього доцільно запропонувати реалізувати пропект пов'язаний з оптимізацією оборотного капіталу шляхом зменшення дебіторської заборгованості та прискорення її обігу. Враховуючи високий рівень дебіторської заборгованості та її повільний обіг у структурі оборотних активів ТОВ ВКФ «Ігрек», доцільно впровадити заходи для оптимізації оборотного капіталу, а саме:

1. Запровадження жорсткішого контролю за умовами оплати — перехід на передоплату або зменшення термінів відстрочення платежів.
2. Сегментація клієнтів за платоспроможністю — індивідуальний підхід до умов співпраці з надійними та ризикованими партнерами.
3. Автоматизація обліку розрахунків — впровадження CRM-систем або модулів обліку дебіторки для моніторингу простроченої заборгованості в реальному часі.
4. Запровадження системи стимулів для клієнтів за дострокову оплату (знижки, бонуси).
5. Юридичний супровід роботи з боржниками — укріплення договірної бази, забезпечення штрафних санкцій за прострочення.

При реалізації вищезазначеного заходу можна очікувати ефект: скорочення середнього строку обігу дебіторської заборгованості (з 66 днів до

40–45 днів); зменшення ризику виникнення безнадійної заборгованості; збільшення обсягу грошових коштів у вільному обігу, що дозволить своєчасно покривати поточні зобов'язання та інвестувати в розвиток.

В табл. 3.7 наведені пропозиції щодо оптимізації оборотного капіталу через зменшення дебіторської заборгованості ТОВ ВКФ «Ігрек».

Таблиця 3.7

Заходи з оптимізації оборотного капіталу ТОВ ВКФ «Ігрек» у 2026р.

Захід	Очікуваний ефект	Вплив на фінансові показники
Запровадження жорсткіших умов оплати (передплата, менші строки)	Зменшення обсягу дебіторки, зростання грошових надходжень	Швидка ліквідність Грошовий потік
Сегментація клієнтів за ризиком неплатежу	Зниження частки простроченої заборгованості	Фінансова стійкість Платоспроможність
Впровадження CRM-системи для контролю дебіторки	Своєчасне виявлення боржників, прискорення реагування	Обіг оборотних активів Кредиторський ризик
Система стимулювання за дострокову оплату (знижки, бонуси)	Прискорення обігу коштів, лояльність клієнтів	Оборотність дебіторки Навантаження на позикові кошти
Зміцнення договірної бази та юридичний супровід	Зменшення втрат від безнадійної заборгованості	Чистий прибуток Рентабельність

Джерело: складено автором

Щоб розрахувати економічний ефект від оптимізації дебіторської заборгованості, використаємо дані підприємства ТОВ ВКФ «Ігрек» за попередні роки (табл. 3.8).

Таблиця 3.8

Розрахунок економічного ефекту від реалізації проекту з оптимізації оборотного капіталу ТОВ ВКФ «Ігрек» у 2026р.

Показник	До	Після	Економічний ефект
Дебіторська заборгованість, тис.грн.	133 568	106 854	+26 714 вивільнених коштів
Дні обороту	66	50	–16 днів
Оборотність дебіторки	5,51	7,30	+1,79 обороту
Потенційна економія % (якщо взяти ставку вартості позикових коштів 15% річних)	–	–	4 007 тис. грн (15% від 26 714 тис. грн)

Джерело: складено автором

Розрахунок економічного ефекту від реалізації проекту з оптимізації оборотного капіталу ТОВ ВКФ «Ігрек» у 2026 році свідчить про значний

потенціал покращення ліквідності та зниження фінансових витрат підприємства.

Основною метою проєкту є скорочення строків обігу дебіторської заборгованості з 66 до 50 днів. Завдяки цьому зменшується середній обсяг дебіторки з 133 568 тис. грн до 106 854 тис. грн, що дозволяє вивільнити 26 714 тис. грн обігових коштів.

Прискорення оборотності дебіторської заборгованості з 5,51 до 7,3 разів на рік означає, що підприємство зможе швидше обертати кошти, зменшуючи потребу в зовнішньому фінансуванні. Це, своєю чергою, знижує залежність від кредитів і банківських позик.

При розрахунковій ставці залучення позикових коштів на рівні 15% річних, економія на обслуговуванні кредитів становить 4 007 тис. грн (15% від суми вивільнених коштів). Це є прямим фінансовим ефектом від впроваджених змін.

Таким чином, реалізація даного проєкту позитивно впливає на фінансову стійкість, підвищує платоспроможність підприємства і створює умови для зростання рентабельності за рахунок ефективнішого використання обігових коштів.

У табл. 3.9 наведена демонстрація впливу результатів проєкту з оптимізації оборотного капіталу на фінансові коефіцієнти ТОВ ВКФ «Ігрек» у 2026 році.

Оптимізація дебіторської заборгованості, яка полягала у прискоренні обігу та скороченні термінів повернення коштів, позитивно вплинула на ключові фінансові показники ТОВ ВКФ «Ігрек»:

Коефіцієнт загальної ліквідності зріс з 0,85 до 0,93, що свідчить про підвищення здатності підприємства погашати короткострокові зобов'язання за рахунок поточних активів. Це пов'язано з вивільненням понад 26 млн грн, які раніше були «заморожені» в дебіторській заборгованості.

Коефіцієнт швидкої ліквідності також покращився — з 0,55 до 0,63, що демонструє покращення якості оборотних активів без врахування запасів. Це

особливо важливо для підприємств із обмеженим доступом до зовнішнього фінансування.

Таблиця 3.9

Оцінка впливу оптимізації дебіторської заборгованості на фінансові коефіцієнти ТОВ ВКФ «Ігрек» у 2026 році

Показник	2024	2026 прогноз	Зміна (+/-)	Коментар
Коефіцієнт загальної ліквідності	0,85	0,93	+0,08	Зростання обігових активів за рахунок зменшення дебіторки
Коефіцієнт швидкої ліквідності	0,55	0,63	+0,08	Більша частка ліквідних активів без урахування запасів
Оборотність дебіторської заборгованості, рази	5,51	7,30	+1,79	Підвищення ефективності розрахунків з клієнтами
Дні обороту дебіторки	66	50	-16 днів	Зменшення строків повернення коштів
Коефіцієнт автономії	-0,16	-0,13	+0,03	Вивільнені кошти зменшують потребу в позиковому фінансуванні
Рентабельність активів (ROA), %	0,11	0,15	+0,04	Зростає ефективність використання активів завдяки зменшенню дебіторки
Рентабельність власного капіталу (ROE), %	95,0	102,0	+7,0	Покращення результатів при збереженні обсягів залучених коштів

Джерело: складено автором

Оборотність дебіторської заборгованості зросла з 5,51 до 7,30 разів, тобто підприємство стало швидше повертати гроші від клієнтів. Це свідчить про зміцнення платіжної дисципліни або перегляд умов договорів.

Скорочення днів обороту дебіторки з 66 до 50 днів вказує на прискорення обігу коштів, що позитивно впливає на грошові потоки та зменшує фінансові ризики.

Коефіцієнт автономії незначно зріс із -0,16 до -0,13, що свідчить про зменшення залежності від позикового капіталу. Це може свідчити про покращення структури капіталу за рахунок самофінансування.

Рентабельність активів (ROA) зросла на 0,04 п.п., що свідчить про підвищення ефективності використання активів у цілому.

Рентабельність власного капіталу (ROE) збільшилася з 95% до 102%, що є позитивною динамікою, незважаючи на негативне значення власного капіталу. Підприємство демонструє здатність генерувати прибуток навіть в умовах фінансових обмежень.

Реалізація заходів з оптимізації дебіторської заборгованості дозволила ТОВ ВКФ «Ігрек» не лише покращити ліквідність, а й підвищити ефективність використання наявних ресурсів. Це підвищує стійкість підприємства в умовах обмежених фінансових можливостей та посиленої конкуренції на ринку пасажирських перевезень.

3.3 Прогнозування фінансового стану та оцінка ефективності запропонованих заходів

У сучасних умовах ефективне управління підприємством неможливе без прогнозування фінансового стану. Це дозволяє завчасно оцінити майбутні фінансові результати, виявити ризики та обрати оптимальні напрямки розвитку. У даному розділі здійснено короткостроковий прогноз основних фінансових показників ТОВ ВКФ «Ігрек» з урахуванням реалізації запропонованих заходів, таких як оновлення рухомого складу через лізинг та оптимізація оборотного капіталу.

Для прогнозування було використано аналітичний метод із врахуванням темпів зростання показників 2022–2024 років та коригуванням відповідно до очікуваного економічного ефекту від впровадження проєктів.

На підставі запропонованих проєктів у 2026 році прогнозується: зростання виручки на 2,7 млн грн за рахунок оновлення автопарку; скорочення витрат на ремонт на 1,2 млн грн; покращення обіговості дебіторської заборгованості, що дозволить вивільнити 26,7 млн грн обігових коштів; зменшення днів обороту дебіторки з 66 до 50 днів; підвищення основних фінансових коефіцієнтів, зокрема ліквідності, рентабельності та фінансової

стійкості.

Згідно з розрахунками, після впровадження заходів прогнозується:

- ~Ріст коефіцієнта загальної ліквідності з 0,80 до 0,93;
- ~Покращення рентабельності продажу з –39,39% до –25%;
- ~Зростання рентабельності активів (ROA) з 0,11% до 0,15%;
- ~Зменшення залежності від позикового капіталу, про що свідчить покращення коефіцієнта автономії з –0,18 до –0,13;
- ~Зростання фінансового результату, що призведе до зменшення збитковості підприємства та часткового відновлення власного капіталу.

Загальний економічний ефект реалізації проєктів за попередніми оцінками становитиме понад 4,2 млн грн (враховуючи вивільнені кошти та ефективність використання позикового капіталу) (табл. 3.10).

Таблиця 3.10

Загальний економічний ефект реалізації проєктів ТОВ ВКФ «Ігрек» на прогнозний 2026р. порівняно з 2024 р.

Показник	2024	2026 рік (прогноз)	Зміна (+/-)	Коментар
Виручка від реалізації, тис. грн	558 991	561 691	+2 700	Завдяки новим автобусам
Витрати на ремонт, тис. грн	40 000 (умовно)	38 800	–1 200	Економія на технічному обслуговуванні
Дебіторська заборгованість, тис. грн	133 568	106 854	–26 714	Вивільнення обігових коштів
Коеф. загальної ліквідності	0,80	0,93	+0,13	Покращення структури оборотних активів
Коеф. швидкої ліквідності	0,50	0,63	+0,13	Збільшення грошових залишків
Коеф. автономії	–0,18	–0,13	+0,05	Зменшення боргового навантаження
Рентабельність продажу, %	–39,39	–25,00	+14,39	Зростання маржі
Рентабельність активів (ROA), %	–0,12	0,15	+0,27	Краще використання активів
Рентабельність власного капіталу (ROE), %	88,83	102,00	+13,17	Позитивна динаміка
Дні обороту дебіторки	66	50	–16 днів	Прискорення повернення коштів
Очікуваний економічний ефект, тис. грн	–	–	+4 207	(від оновлення та оптимізації)

Джерело: складено автором

Аналіз узагальнених результатів реалізації запропонованих заходів у 2026 році демонструє позитивну динаміку ключових фінансових показників ТОВ ВКФ «Ігрек» у порівнянні з базовим 2024 роком. Очікуване зростання виручки на 2,7 млн грн унаслідок впровадження лізингового проєкту оновлення автопарку свідчить про зростання доходів та попиту на послуги підприємства.

Зниження витрат на ремонт на 1,2 млн грн і зменшення дебіторської заборгованості на понад 26,7 млн грн підтверджують ефективність заходів з управління витратами та оптимізації оборотного капіталу. Це забезпечило зростання ліквідності підприємства: коефіцієнт загальної ліквідності зріс з 0,80 до 0,93, а швидкої – з 0,50 до 0,63.

Також помітно покращилася рентабельність діяльності: рентабельність продажу зросла на 14,39%, рентабельність активів (ROA) – на 0,27 п.п., а рентабельність власного капіталу (ROE) – на 13,17 п.п. Показники автономії та оборотності дебіторської заборгованості також демонструють позитивну динаміку.

Загалом очікуваний економічний ефект у розмірі близько 4,2 млн грн підтверджує доцільність і ефективність впровадження запропонованих проєктів для підвищення фінансової стійкості, платоспроможності та конкурентоспроможності підприємства.

Прогнозування показує, що реалізація запропонованих заходів має суттєвий позитивний вплив на фінансову стабільність підприємства. Поліпшення показників ліквідності, рентабельності та фінансової стійкості дозволить ТОВ ВКФ «Ігрек» поступово вийти з кризового стану та забезпечити основу для подальшого сталого розвитку.

З огляду на складну економічну ситуацію та високі вимоги до конкурентоспроможності, вжиті заходи є актуальними, економічно обґрунтованими та ефективними.

ВИСНОВКИ ДО РОЗДІЛУ 3

У третьому розділі кваліфікаційної роботи було запропоновано комплекс практичних заходів, спрямованих на покращення фінансово-економічного стану ТОВ ВКФ «Ігрек». На основі проведеного аналізу було виявлено ключові проблеми підприємства, зокрема: надмірну дебіторську заборгованість, низьку рентабельність, негативне значення власного капіталу та високий рівень фінансової залежності.

Для вирішення зазначених проблем запропоновано два стратегічні проекти:

- Оновлення рухомого складу через механізм фінансового лізингу,
- Оптимізація структури оборотного капіталу шляхом скорочення строків дебіторської заборгованості.

Розрахунки продемонстрували, що реалізація цих заходів дозволить:

- Збільшити виручку на 2,7 млн грн;
- Зменшити витрати на ремонт на 1,2 млн грн;
- Вивільнити обігові кошти на суму понад 26 млн грн;
- Поліпшити ліквідність, зменшити фінансове навантаження та підвищити рентабельність діяльності.

Оцінка ефективності запропонованих рішень свідчить про можливість досягнення загального економічного ефекту на рівні понад 4 млн грн, що є вагомим аргументом на користь впровадження запропонованих змін у практичну діяльність підприємства.

Таким чином, реалізація обґрунтованих заходів сприятиме підвищенню фінансової стійкості, покращенню конкурентоспроможності та забезпеченню стабільного розвитку підприємства в умовах динамічного зовнішнього середовища.

ВИСНОВКИ

У процесі виконання кваліфікаційної роботи було комплексно досліджено фінансово-економічний стан ТОВ ВКФ «Ігрек», проведено його діагностику на основі сучасних методик та проаналізовано ключові чинники, що впливають на ефективність діяльності підприємства.

У першому розділі були розглянуті теоретичні аспекти фінансової діагностики підприємства як ключового елемента системи управління. Визначено сутність та завдання аналізу фінансово-економічного стану, охарактеризовано підходи до прогнозування, діагностики банкрутства, визначення платоспроможності, фінансової стійкості, ліквідності та рентабельності. Проаналізовано сучасні методи — як класичні фінансові коефіцієнти, так і математичні моделі (Альтмана, Бівера, Терещенка та ін.). Доведено, що своєчасна і правильна діагностика дозволяє уникати кризових явищ, ефективно управляти фінансовими потоками і забезпечувати сталий розвиток підприємства.

У другому розділі дипломної роботи проведено поглиблений аналіз фінансової звітності ТОВ ВКФ «Ігрек» за 2022–2024 роки. Встановлено, що підприємство переживає складний період, що характеризується наступними ключовими проблемами:

- суттєве погіршення структури капіталу — власний капітал має від’ємне значення, що свідчить про збитковість та надмірне використання позикових коштів;
- показники ліквідності і платоспроможності не відповідають нормативним значенням, зокрема, критично низький рівень абсолютної ліквідності;
- фінансова стійкість підприємства порушена, високий рівень фінансового левериджу свідчить про залежність від зовнішнього фінансування;
- рівень рентабельності є від’ємним, а діяльність збитковою в усі

роки аналізу, попри зростання виручки;

- виявлено проблеми з управлінням дебіторською заборгованістю та оборотним капіталом, що погіршує грошовий обіг і фінансовий результат.

Окрім негативних тенденцій, у процесі аналізу було виявлено і позитивні моменти: збільшення обсягів перевезень, виручки, підвищення індексу задоволеності клієнтів, впровадження елементів цифровізації обслуговування. Це свідчить про наявність внутрішнього потенціалу для подолання кризи.

У третьому розділі були сформульовані конкретні шляхи покращення фінансового стану підприємства:

1. Оновлення рухомого складу через лізинг, що дозволить знизити витрати на ремонт, підвищити надійність обслуговування і збільшити виручку.
2. Оптимізація оборотного капіталу, зокрема дебіторської заборгованості, що забезпечить вивільнення коштів на суму понад 26 млн грн та покращить ліквідність.
3. Посилення конкурентної позиції шляхом перегляду маршрутної мережі (BCG-аналіз), покращення сервісу та інвестицій у маркетинг.
4. Впровадження системи контролю за витратами і підвищення економічної ефективності використання трудових ресурсів.

Проведені розрахунки дозволили спрогнозувати економічний ефект від реалізації заходів на рівні понад 4,2 млн грн у 2026 році. Значно покращаться ключові фінансові коефіцієнти: рентабельність, ліквідність, оборотність дебіторської заборгованості та рівень автономії.

Узагальнюючи, можна зробити висновки:

- ТОВ ВКФ «Ігрек» потребує термінових рішень у сфері фінансів та управління для стабілізації свого фінансового стану.
- Найбільш критичними є проблеми збитковості, негативного власного капіталу, низької фінансової стійкості та ліквідності.
- Запропоновані у роботі заходи мають практичну цінність, є

економічно доцільними і можуть бути реалізовані навіть в умовах обмежених ресурсів.

- Комплексний підхід до аналізу фінансового стану, доповнений аналітичними та прогностичними методиками, дозволяє забезпечити об'єктивну оцінку ситуації та сформувавши ефективну фінансову стратегію.

За підсумками дослідження можна стверджувати, що при реалізації запропонованих проєктів підприємство має реальні шанси вийти з кризового стану, стабілізувати фінансові показники та забезпечити передумови для подальшого сталого розвитку.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Hapicieva, O., Sarychev, V., Bykova, A., Dziuba, D. and Pohorilyi, O. (2023). Preserving Human Capital in Ukraine in times of War. *Econ. Aff.*, 68(02): 1355-1360. (Web of Science) URL: <https://doi.org/10.46852/0424-2513.2.2023.40>
2. Monetary Measures of Macroeconomic Regulation of the National Economy - (Pages 320-329) Oleksandr Ivashyna, Natalia Arkhireiska, Adel Bykova, Svitlana Ivashyna and Luydmila Novikova (2022) DOI: <https://doi.org/10.55365/1923.x2022.20.39> <https://refpress.org/volume-20-review-of-economics-and-finance/>
3. Pasichnyi, R. Bykova, A., Nekhai, V., Vychivskyi, P., Mosora, L., & Akimova, L.. (2024). International migration of human resources in the conditions of geo-economic transformations as the main influence on the components of sustainable development of Ukraine in the context of national security. *Edelweiss Applied Science and Technology*, 8(6), 1354–1365. <https://doi.org/10.55214/25768484.v8i6.2252>
4. The Effectiveness of Bonus Payment as a Financial Incentive for Top Management by Adel Bykova, Alla Lobza, Julia Gavrysh, Iryna Soroka, Yevheniia Karpenko, has been published in the WSEAS Transactions on Business and Economics, ISSN / E-ISSN: 1109-9526 / 2224-2899, Volume 19, 2022, Art. #133, p.1476-1492. DOI: 10.37394/23207.2022.19.133
5. The role of investment in increasing the economic potential of agriculture Sergey Yekimov, Andrii Antokhov, Volodymyr Sarychev, Olena Savenko and Adel Bykova AIP Conference Proceedings **2661**, 020002 (2022); <https://doi.org/10.1063/5.0107109>
6. Бикова , А., & Єфіменко, І. Вплив логістичних процесів на економічну безпеку організації // *Цифрова економіка та економічна безпека*, 2024. (2 (11), 45-50. <https://doi.org/10.32782/dees.11-7>.
7. Бикова А.Л., Ефіменко І.В., Козлова І.А. Формування системи забезпечення економічними ресурсами компанії//*Наукові перспективи:*

журнал. Київ 2023. № 9(39) С.284-297. [https://doi.org/10.52058/2708-7530-2023-9\(39\)-](https://doi.org/10.52058/2708-7530-2023-9(39)-)

8. Бикова, А., & Галєєв, О. (2024). Теоретичні аспекти макроекономічного прогнозування: вітчизняний досвід. *Економіка та суспільство*, (62). <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2024-62-58>

9. Василенко В.А. Антикризисное управління підприємством: Навч. посібник. Київ: ЦУЛ, 2008. 408 с.

10. Верба В.А., Гаврилюк О.В. Управління фінансовими ризиками підприємства. – Київ: КНЕУ, 2010. – 304 с.

11. Впровадження систем управління якістю як чинник зростання конкурентоспроможності продукції на шляху до ЄС [Електронний ресурс] / В. М. Ільченко, О. О. Зубайрова. *Молодий вчений*. 2014. № 12(1). С. 145-148. URL: [http://nbuv.gov.ua/UJRN/molv_2014_12\(1\)_35](http://nbuv.gov.ua/UJRN/molv_2014_12(1)_35)

12. Гаврилюк О.В. Фінансовий аналіз діяльності підприємства. Київ: КНЕУ, 2014. 295 с.

13. Гайдар С. М. Коефіцієнтний підхід до оцінки фінансової стійкості підприємств торгівлі. С. М. Гайдар. Торгівля і ринок : зб. наук. праць. 2017. №27. С. 443-449.

14. Городня Т.А. Економічна та фінансова діагностика: навч. посібник. Т. А. Городня, І. П. Мойсеєнко. Львів: «Магнолія 2006», 2012. 282 с.

15. Гуменюк А.Д. Інвестиційна привабливість підприємств: фінансові аспекти. Львів: Світ, 2012. 320 с.

16. Дем'яненко М.Я. Фінансовий словник-довідник. К.: ІАЕУААН, 2003. 507 с.

17. Дергалюк Б.В. Удосконалення системи управління фінансового діяльністю підприємства за рахунок підвищення оперативності аналізу фінансового стану. Б.В. Дергалюк, М.Р. Корчовна. URL: <http://sbkeip.kpi.ua/article/view/47114>

18. Дідівський Ф.В. Управління фінансами підприємства: Підручник. Львів: Магнолія, 2011. 368 с.

19. Дідченко О. І. Підходи до оцінки фінансового потенціалу як важливої складової інвестиційно-інноваційного потенціалу підприємства / О. І. Дідченко, Є. М. Плаксина. Електрон. текст. дані. URL: http://www.confcontact.com/2014_04_25_ekonomika_i_menedgment/monography/24_Dydchenko.htm.
20. Євдокимов Ф.І. Оцінка фінансової стійкості підприємства: проблеми та рішення. Одеса: Фенікс, 2016. 342 с.
21. Єфіменко В.І. Основи фінансового аналізу. Харків: Прапор, 2013. 416 с.
22. Жидяк О. Р. Фінансовий стан та вдосконалення контролю за фінансовими показниками аграрного підприємства. Вісник Таврійського державного аграрного університету. 2015. № 10. С. 138-142.
23. Ізмайлова К. В. Фінансовий аналіз: Навч. Посібник. К. В. Ізмайлова. К.: МАУП, 2012. 152 с.
24. Кірейцев Г.Г. Фінансовий менеджмент: підручник. Житомир: ЖІТІ, 2001. 440 с.
25. Клімович І. М., Татієвська К. А. Деякі питання сутності та оцінки фінансового стану підприємства. Ефективна економіка. 2018. № 10. URL: http://www.economy.nayka.com.ua/pdf/10_2018/64.pdf.
26. Косарева І. П., Хохлов М. П., Бірюкова В. В. Дослідження теоретичних основ фінансового стану підприємства. Інфраструктура ринку. 2018. Вип. 19. С. 101-107.
27. Кузьмін О.Є. Фінансовий менеджмент у системі антикризового управління. Львів: Видавництво Львівської політехніки, 2012. 380 с.
28. Лопатовська О., Пономарьова К. Сучасна методика аналізу ліквідності та платоспроможності підприємства. Вісник Хмельницького національного університету 2022, № 5, Том 1. С. 221-228.
29. Лучко М. Р., Жукевич С.М., Фаріон А.І. Фінансовий аналіз: навч. посібник. Тернопіль. ТНЕУ. 2016. 304 с.
30. Ляпіна І.Б. Фінансовий аналіз у практиці підприємств України.

Полтава: ПУЕТ, 2017. 315 с.

31. Макаренко М.В. Оцінка фінансових ризиків підприємства. Запоріжжя: КПУ, 2011. 220 с.

32. Мельник О.М. Фінансова стійкість підприємства в сучасній економіці. URL: <http://www.nbuuv.gov.ua>

33. Міценко Н.Г., Сорока У.П. Фінансовий аналіз як метод діагностики фінансового стану підприємства. Збірник науково-технічних праць Національного лісотехнічного університету. 2019. №11. С.192-196.

34. Набатова Ю. А., Малачевська К. О. Автоматизація аналізу та прогнозування фінансових результатів підприємства. *Ефективна економіка*. 2020. № 12. URL: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=8405>.

35. Олійник О.В. Антикризове управління фінансовим станом підприємства. Київ: Знання, 2016. 388 с.

36. Оспіщев В.І. Класифікація чинників впливу на фінансову стійкість підприємств. В. І. Оспіщев, І. В. Нагорна. Економічна стратегія і перспективи розвитку сфери торгівлі і послуг : зб. наук. праць. Редкол.: О.І. Черевко (відпов. ред.) та ін. Харків : Вид-во Харків. ДУ харчування та торгівлі. 2016. Вип. 2(10). 694. С. 218 – 223.

37. Офіційний сайт інформація по ТОВ ВКФ «Ігрек» URL: <https://www.ukraine.com.ua/egrpou/20227697/>

38. Павленко О. П., Бурсук Г.Ю. Фінансовий аналіз оборотних активів та оптимізація джерел їх формування. Молодий вчений. 2017. № 10. С. 981-984

39. Пархоменко В. М., Малюга Н. М. Облік і фінансова звітність за міжнародними стандартами: навч. посіб. Київ: 2019. 120 с.

40. Патарідзе-Вишинська М. В. Діагностика фінансового стану підприємств як інструмент управління фінансовою безпекою. Наукові записки Національного університету «Острозька академія». Серія «Економіка»: науковий журнал. Острог: Вид-во НаУОА, березень 2019. № 12. 140-145 с.

41. Підтримка соціального підприємництва під час війни та подальша

відбудова. В. М. Ільченко, В. Р. Кисельов. [Міжнародний науковий журнал "Інтернаука". Серія: Економічні науки](#). 2022. № 4. С. 37-42. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/mnjie_2022_4_7

42. Поддєрьогін А. М. Фінанси підприємств: навч. посіб. К.: КНЕУ, 2000. 406 с.

43. Положення про порядок здійснення аналізу фінансового стану підприємств, що підлягають приватизації. Затвердженого наказом Міністерства фінансів України та Фонду державного майна України від 26.01.2001 N 49/121. URL: <http://www.rada.gov.ua>.

44. Приймак С. В. Діагностика фінансового стану підприємства в системі контролінгу: автореф. дис... канд. екон. наук. 08.00.08. К.: Ін-т економіки та прогнозування НАН України, 2007. 20 с.

45. Про запровадження МСФЗ 9 «Фінансові інструменти» від 15.06.2016 URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v5914500-16#Text> (дата звернення: 15.11.2025)

46. Про затвердження Національного положення (стандарту) бухгалтерського обліку 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності» від 15.06.2016 № 60-0005/59146 URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v5914500-16#Text> (дата звернення: 15.11.2025)

47. Проблеми та особливості впровадження і застосування міжнародних стандартів фінансової звітності в Україні [Електронний ресурс]. С. М. Панасейко, І. М. Панасейко. [Інноваційна економіка](#). 2013. № 7. С. 284-286. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/inek_2013_7_67

48. Регулювання та діяльність соціального підприємництва в умовах воєнного стану [Електронний ресурс]. В. М. Ільченко, В. Р. Кисельов. [Східна Європа: економіка, бізнес та управління](#). 2023. Вип. 1. С. 32-37. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/cxeebu_2023_1_7

49. Рзаєв Г. І. Напрями аналізу фінансової безпеки підприємства під кутом результативності його діяльності. Вісник Хмельницького

національного університету. Економічні науки. 2019. № 3. 153–156 с.

50. Рудницький В.А. Система фінансової діагностики підприємств. ІваноФранківськ: Фоліо, 2018. 312 с.

51. Русіна Ю.О. Управління фінансовим станом підприємства та шляхи його покращення. Ю.О. Русіна, Т.І. Косич. Формування ринкових відносин в Україні. 2016. №16 (181). С. 57-62.

52. Савченко О.В. Діагностика фінансової стабільності: теорія та практика. Ужгород: ЗакДУ, 2011. 240 с.

53. Савчук Я. О. Моделювання фінансової діагностики підприємства. Інфраструктура ринку. 2017. Вип. 3. С. 83-88.

54. Саричев В.І., Гапєєва О.М., Бикова А.Л. Аналіз ефективності економічної політики України з огляду на забезпечення національної економічної безпеки: проблеми та перспективи. Наукові інновації та передові технології. 2023. №14(28). С. 780-794 Фахове видання. URL: [https://doi.org/10.52058/2786-5274-2023-14\(28\)-780-795](https://doi.org/10.52058/2786-5274-2023-14(28)-780-795)

55. Сидоренко-Мельник Г. М. Роль фінансової діагностики в діяльності підприємства. Вісник Хмельницького національного університету. № 4, Т. 1. С. 15-19.

56. Слав'юк Р.А. Фінанси підприємств: навч. посіб. Р.А. Слав'юк. – К.: ЦУЛ, 2015. 460 с.

57. Сметанюк О. А. Діагностика фінансового стану підприємства в системі антикризового управління: Автореф. дис. канд. екон. наук. 08.06.01. Хмельницьк. нац. ун-т, 2006. 20 с.

58. Стадник В.В. Фінансовий менеджмент: Навчальний посібник. Київ: Видавництво КНЕУ, 2007. 280 с.

59. Терещенко О.О. Антикризове фінансове управління на підприємстві: монографія. 2-ге вид., без змін. К.: КНЕУ, 2006. 268 с.

60. Титаренко О.С. Сутнісна характеристика фінансового стану підприємства. О.С. Титаренко. Науковий вісник Полтавського університету економіки і торгівлі. 2012. №3 (54). С. 177-181.

61. Транспортна галузь у 2024 році: дефіцит кадрів, зростання логістичних витрат та інвестиції. URL: <https://ua.news.ua/money/transportna-galuz-u-2024-rotsi-defitsyt-kadriv-zrostannya-logistychnyh-vytrat-tainvestytsiyi>
62. Управління підприємницькими ризиками в умовах воєнного стану в Україні [Електронний ресурс]. С.М. Панасейко, І.М. Панасейко, М.С. Панасейко. [Міжнародний науковий журнал "Інтернаука". Серія : Економічні науки.](#) 2024. № 5(1). С. 127-135. URL: [http://nbuv.gov.ua/UJRN/mnjie_2024_5\(1\)_19](http://nbuv.gov.ua/UJRN/mnjie_2024_5(1)_19)
63. Фінанси підприємств: Навчальний посібник: Курс лекцій. За ред. д. е. н., проф. Г. Г. Кірейцева. Київ: ЦУЛ, 2002.
64. Фінанси підприємств: Підручник. Керівник авт. кол. і наук. ред. проф. Поддєрьогін А. М. 5-те вид., перероб. та доп. К.: КНЕУ, 2006. 546 с.
65. Фролова Т.О. Фінансовий аналіз: навчально-методичний посібник для самостійного вивчення. Т.О. Фролова. К.: Видавництво європейського університету, 2011. 253 с.
66. Цал-Цалко Ю. С. Фінансова звітність підприємства та її аналіз: Навч. Посіб. Ю.С.Цал-Цалко 2-ге вид, Житомир, ЖІТІ, 2001. 300с
67. Цар О.З. Аналіз динаміки фінансового стану підприємств України. О.З. Цар. Зовнішня торгівля: економіка, фінанси, право. 2013. №3. С. 221-238.
68. Цифровий маркетинг як основа сучасного бізнесу [Електронний ресурс]. Ю. Г. Горященко, В. М. Ільченко. [Науковий погляд: економіка та управління.](#) 2020. № 2. С. 115-120. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/vamsue_2020_2_22
69. Чайка Т. Ю. Розрахунок коефіцієнтів ліквідності за балансом, урахування фінансових і виробничих особливостей підприємства під час здійснення коефіцієнтного аналізу ліквідності. Т. Ю. Чайка, С. Є. Лошакова, Я. С. Водоріз. Економіка і суспільство. 2019. №15. С.900 – 908.
70. Черниш С. С. Діагностика фінансового стану підприємства. Інноваційна економіка. 2010. № 3. С. 111-114.